БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 96 (6025) | 1950 оной майн 12, пятница | Сэн 20 мүнгэн

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

20 миллиард түхэригэй хэмжээтэйгээр 1950 оной майн 3-да гаргагдаһан, СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй Табадахи урьһаламжа майн 8-най һүүл багта 27 миллиард 003 миллион 608 мянган түхэригтэ тараагдаан, 7 миллиард 003 миллион 608 мянган түхэригөөр үлүүлгэн байна.

Урьһаламжын тодорхойлогдоһон суммын нилээд ехээр үлүүлэгдэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заабариин үндэһөөр, СССР-эй финансын Министерство болбол саашадаа урьһаламжа захилгые 1950 оной майн 10-һаа хойшо хаа хаанагүй болюулха захиралта үгөө.

СССР-эй финансын Министр. А. ЗВЕРЕВ.

1950 оной майн 9.

ШЭНЭ УРЬҺАЛАМЖЫН ТОЛОТОМО АМЖАЛТА

Хорин миллиард түхэриг хэмжээтэйгээр 1950 оной майн 3-да гаргагдаһан, СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй Табадахи урьһаламжа майн 8-най дүүрэхэ багта 27 миллиард үлүүтэй түхэригтэ тараагдаа гэһэн СССР-эй Финансын Министерствын мэдээсэл мүнөөдэр туняхаглагдаа. Урьһаламжын тогтоогдоһон сумман 7 миллиард гаран түхэригөөр үлүүлэгдэбэ.

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй Табадахи урьһаламжа захилга советскэ хүнүүдэй политическэ туйлай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрөө. Энэ хадаа социалистическэ Эхэ орондоо, алдарта большевистскэ партида, агууехэ вождь ба багша нүхэр Сталинда советскэ арадай тон ехээр дуралдаг байһанай хүсэн түгэс шэнэ демонстраци болоо. Шэнэ урьһаламжа гаргалгада зорюулан предприятинуудта, советскэ эмхи зургаануудта, совхозуудта, МТС-үүдтэ, ба колхозуудта зарлагдаһан олон тоото суглаануудта хабаадагша хүдэлмэришэд, колхознигууд ба интеллигенци шэн зоригто ажалаараа ба гүрэндөө мүнгэ зөөри урьһаар үгэжэ, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бэхижүүлхэ гэһэн ехэ хүсэлэнгүүл тухайдаа мэдүүлбэд.

Советскэ арад нүхэр Сталинай ударидалга доро ябажа, германска империализмые илаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта туйлаад, Европын арадуудые фашистска боолшолгын аюулһаа абарһан тэрэ дурасхаалта үдэрһөөнь хойшо оройдоо табанжэл үнгэрөө. Дайн хадаа манай арадта, манай арадай ажахыда туйлай ехэ хохидол ушаруулһан юм. Дайгаар хэгдэһэн шархануудые эдэгээхын тулада советскэ орондо арбаад жэл хэрэгтэй болохо байха гэхэ мэтээр империализмын номнолшод хашхаралдадаг байгаа. Эдэ хорото багсаамжануудынь гутамшагаар буруу һүрөө. Советскэ социалистическэ системэмнай капиталистическэ системэһээ түрибэлгүй ехээр булюу һайн байһаниинь дайнай хойтохи үедэ бүхы дэлхэйн үмэнэ шэнэ хүсэтэйгөөр харуулагдаа.

Дайнай хойтохи сталинска табанжэлэй үедэ социалистическэ хэдэн мянган предприятинууд һэргээн бодхоогдоо, шэнээр баригдаа, ашаглалгада оруулагдаа, хэдэн зуун городууд, хэдэн арбаад мянган тосхонууд ба деревнинүүд, колхозууд, совхозууд ба МТС-үүд хүгжөөгдөө. Дайсанай эзэмдэлгэһээ гэмтэһэн районуудта үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи квартал соо промышленна продукци бүтээн гаргалгань дайнай урда тээхи хэмжээнэй 106 процент болоһон байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй 4-дэхи квартал дотор манай промышленность бүхы дээрээ һара соо, дунда жэшээгээр, валова продукци бүтээн гаргалгаара дайнай урда тээхи хэмжээе 53 процентээр үлүүлээ һэн. Хүдөө ажахын валова продукциинь дайнай урда тээхиие мүн лэ үлүүлһэн байна юм.

Советскэ арадай материальна ажана байдал хэлбэришэгүйгөөр дээшээ дэбжэнэ. Промышленностиин ба хүдөө ажахын амжалтануудынь ниитын хэрэглэлэй эдеэ хоолой ба промышленна эд товарнуудай сэнгүүдые 1947 онһоо эхилэн гурба дахин химдаруулха арга боломжо большевистскэ партида ба Советскэ правительствода олгоһон байна. 1950 оной мартын 1-һээ юумэнэй сэнгүүдые, гурбадахяа, єгээн ехээр химдаруулһан ябадал хадаа хүн зондо жэл соо 110 миллиард түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэй ашаг олгохо байна. Юумэнүүдэй сэнгүүдые гурбадахяа химдаруулһанһаа хойшо үнгэрһэн түрүүшын һара соо хүн зондо эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудые худалдалга 45 процентээр ехэдхэгдээ. Дайнай хойто тээхи үедэ гэр байрын ба культурно-ажаһуудалай барилга үргэн далайсатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Арадай ажана тэниглэн байдал тухай, тэрэнэй материальна ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай анхарал оролдолго — социалистическэ обществын уг удхаһаа эшэтэй, социализмын зайлашагүй хуули мүн.

«Манай революциин өөрсэ илгаань юуб гэхэдэ, энэ хадаа арадта эрхэ сүлөөһөө гадна, мүн материальна ашаг, шанга шадалтай ба культурна ажабайдал байгуулха арга боломжо олгоо», гэжэ нүхэр Сталин заана.

Советскэ орон хүсэн түгэс шэнэ дэбжэлтэ туйлажа байна. Большевистскэ партяар зоригжуулагдагша манай арад коммунистическэ байгуулалтын сталинска программые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. 1950 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнэ.

Ленинэй орденто Уфимска нефть-буйлуулгын заводой стахановец нүхэр Казанцев коллективэйнгээ суглаан дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, советскэ хүнүүдэй һанал бодол ба мэдэрэлые зүбөөр харуулан, иигэжэ мэдүүлээ:

—Советскэ арадай ажабайдалынь үдэрөөр бэшэ, харин часаар улам һайхан боложо байна. Энээниие бидэнэр бултадаа үдэр бүри харанабди. Бидэнэй хараһаар байхада болбосон һайхан шэнэ кварталнууд, улицанууд түхеэрэгдэнэ, һургуулинууд, больницанууд, стадионууд баригдана, паркнууд ба садууд ургуулагдана. Магазинуудта хамаг юумэн дүүрэн. Үнэ сэнгүүдые шэнээр химдаруулһанай ашаар манай бодото салин хүлһэн бүри дээшээ болоо. Өөһэдынгөө һайн һайхан ажабайдалые өөһэдын хүсөөр, газаа тээһээ туһаламжагүйгөөр байгуулжа байхадаа баярнай билтарна. Советскэ хүнүүд Эхэ оронойнгоо бүри хүсэтэй ба һайхан болохын тулада хүсэ шадалааншье, зөөреэшье гамнахагүй.

Городой ба деревниин олон ажалшад урьһаламжа захихатаяа хамта, социалистическэ шэнэ уялгануудые абажа, бүри ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилхэ, Эхэ оронойнгоо аша туһада шэнэ амжалтануудые туйлаха гэһэн хүсэлэнгүүдээ мэдүүлһэн байна, энэнь шэнэ урьһаламжа захилгын үедэ үүсхэгдэһэн патриотическа ехэ дэбжэлтэ тухай гэршэлнэ.

Шэнэ урьһаламжын толотомо амжалта—советскэ хүнүүдэй дүлэтэ патриотизмын, манай обществын морально-политическэ эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй, Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай эли тодо гэршэ мүн.

Ленин—Сталинай партяар хүтэлбэрилэгдэгшэ советскэ арад агууехэ уг зорилго—коммунизм тээшэ найдамтайгаар дабшажа ябана.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус И. В. СТАЛИНДА

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Мүнөөдэр, гитлеровскэ фашизмын диктатураһаа немецкэ арадые Советскэ Союзай алдарта армиин *сүлөөлһөөр табанжэлэй ойн үдэр*, Германска Демократическа Республикын Правительство болбол Танда ба Танаар дамжуулан СССР-эй Правительствода, Советскэ Армида, бүхы советскэ арадта демократическа ба эб найрамдалда дуратай Германиин гүн ехэ баясхалан хүргэнэ. Европын арадуудые германска фашизмын шуһата дарлалтаһаа сүлөөлһэн ябадал хадаа өөрынгөө оронее хамгаалхаһаа гадна, мүн бүхы хүн түрэлтэнэй эрхэ сүлөөгэй ба амгалан тайбан байдалай түлөө асари ехэ баатар габьяатайгаар дайлалдаһан ба тоо томшоггүй хохидол үзэһэн Советскэ Союзай, Советскэ Армиин бүхэдэлхэйн-түүхэтэ габьяа мүн.

Танай алдарта сэсэмэргэн хүтэлбэри доро ябажа, империалистическэ эгээн агрессивнэ дээрмэшэдые — немецкэ, японско ба итальянска фашистнуудые усадхан, советскэ держава болбол амгалан байдалай түлөө ба бүхы арадуудые империализмһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэхэ үргэн ехэ шэнэ перспективэнүүдые нээгээ. Тиин, советскэ держава хадаа шэнэ дай үүдхэгшэдэй түсэбүүдые һандаргахын тула мүнөө шухала бүхы арга боломжонуудтай, эб найрамдалай хүсэн түгэс лагерь байгуулха нүхэсэлнүүдые бии болгоо.

Советскэ Союз болбол Германиие политическэ ба экономическа единэ бүхэли гэжэ харахые, демилитаризаци ба демократизаци хэхые Потсдамска Хэлсээн соо өриһэн юм, тус Хэлсээ дүүргэхын түлөө хэзээ бүхэндэ оролдоно. Советскэ Союз хадаа манай нациие империалистнуудай бутаргаһан ябадалда эсэргүү тэмсэлдэнь немецкэ арадые эсэшэ сусашагүй дэмжэнэ. Советскэ Союз хадаа империализмһаа бүримүһэн сүлөөрэлгын түлөө, национальна суверенитет ба амгалан байдалай түлөө, единэ демократическа Германи байгуулхын түлөө тэмсэлдэнь немецкэ арадай үнэн хани ба туһалагша байна. Танай хүтэлбэреэр Советскэ Правительство болбол эбэй договор баталха ба эзэмдэлгын сэрэгүүдые гаргаха тухай демократическа Германиин Национальна фронтын эрилтэнүүдые дэмжэнэ. Советскэ Союз хадаа империалистическэ шэрүүн дарлалтада, бутаргалгада эсэргүүгээр манай нациин бэеэ даанхай байха ба бэеэ тодорхойлхо эрхын найдамтай гарант ба хамгаалагша мүн. Германска Демократическа Республика байгуулан, тэрэ болбол манай арадта национальна бэеэ даанхай байдал хангаад, Эхэ оронoo экономическа һэргээн бодхоохо хэрэгтэмнай бидэниие дэмжэжэ байна. Тиимэһээ эб найрамдалда дуратай ба демократическа Германи болбол фашистска зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба фашистска гүрэнэй аппарадые Советскэ Армиин бута сохиһоной ойн үдэр, сүлөөрһэнэй үдэр гэжэ майн 8-е тэмдэглэнэ. Майн 8 хадаа манай арадай өөрыгөө эрид шууд ба шүүмжэлхы ёһоор шалгалгын үдэр болоно. Үсэгэлдэр нацистнуудаар, мүнөөдэр американска империализмаар ба тэрэнэй туһамаршадаар номногдожо байгаа антибольшевизм хадаа Германида тон ехэ ба хосоролгын аюул мүн болоно гэжэ манай арад улам ехээр ойлгожо байна.

Мүнөөдэр, сүлөөрһэнэй үдэр, бидэнэр болбол агууехэ советскэ арадтай ба эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудтай немецкэ арадай хани барисаае эсэшэ сусашагүй бэхижүүлхэ, тэдэнтэй хамтадаа Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалха гэһэн өөрынгөө баярай найдуулгые дахинаа лаблан мэдүүлнэбди.

Премьер-Министр
Отто ГРОТЕВОЛЬ.

Германска Демократическа Республикын Премьер-Министр г-н Отто ГРОТЕВОЛЬДО

БЕРЛИН.

Немецкэ арадые фашизмын шэрүүн дарлалтаһаа сүлөөлһөөр табанжэлэй ойтой дашарамдуулан, Танай эльгээһэн амаршалгануудай түлөө Танда ба Танаар дамжуулан, Германска Демократическа Республикын Правительствода баясхалан хүргэнэб.

Германска Демократическа Республикын ба Советскэ Союзай хоорондын хани барисаата харилсаанууд саашадаашье манай арадуудай аша туһада ба эб найрамдалда дуратай бүхы оронуудай хоорондын эб найрамдалай, хани харилсаанай интересүүдтэ амжалтатайгаар хүгжэхэ гэжэ этигэнэб.

И. СТАЛИН.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.

Нүхэр Иосиф Виссарионович СТАЛИНДА

Хүндэтэ нүхэр Сталин!

Гитлеровскэ фашизмын дарлалтаһаа Германиие алдарта Советскэ Армиин сүлөөлһөөр табанжэлэй ойтой дашарамдуулан, бидэнэр хододоо баяр баясхалантай ба хани барисаатай байха тухайдаа Таниие ба агууехэ бүхы советскэ арадые найдуулнабди.

Танай сэсэн ухаагаар хүтэлбэрилэгдэдэг Советскэ Армиин илалта хадаа немецкэ арадай түүхэдэхи шэнэ бүлэгэй эхи табиһан байна.

Советскэ Правительствын ба Германидахи Советскэ эзэмдэлгын органуудай ехэ туһаламжын ашаар, Советскэ Армяар сүлөөлэгдэһэн манай ороной территори дээрэ фашизм үндэһөөрөө үгы хэгдэжэд, эбэй хэрэгтэ алба хэдэг шэнэ демократическа байдал тогтоогдоод, эндэ хүдэлмэришэн анги ба тэрэнэй союзнигууд — бусад бүхы ажалшад шиидхэхы нүлөөтэй болонхой байна.

Советскэ Союзай энэрхы сэдьхэлэй туһаламжа хадаа гитлеровскэ дайгаар үүхэгдэһэн ядуу байдалые түсэбшэлэн зайсуулхын тула демократическа экономико байгуулха, бодото арадай культура хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ демократическа хүсэнүүдэй амжалтатайгаар орохо арга хангаба.

Бүхы нацануудай тэгшэ эрхын принцип дээрэ үндэһэлһэн, эб найрамдал баримталдаг Танай политика хадаа 1949 оной октябриин 7-до Германска Демократическа Республика байгуулха аргые демократическа хүсэнүүдтэ олгоһон юм, энэ ушар Европын түүхэдэхи эрьелтын пункт гэжэ Танай түүхэтэ телеграмма соо тэмдэглэгдэһэн байна.

Манай Правительствода захиргаанай үүргэнүүдые дамжуулан үгөлгэ, манай Правительствые Советскэ Союзай ба арадай демократиин хани барисаатай оронуудай правительствонуудай дипломатическа мэдэрһэн ябадал эб найрамдалда дуратай арадуудай бүлэдэ орохо замые манай арадта нээгээ.

Фашизмһаа манай арадые Советскэ Армиин сүлөөлһэнэй ой хадаа германо-советскэ хани барисаае германска политикын таһаршагүй хуби болгохо, немецкэ арадай эб найрамдалай ба национальна интересүүдэй дайсад гэжэ Советскэ Союзай бүхы дайсадые өлирүүлхэ ба хайра гамгүйгөөр тэмсэхыень немецкэ бүхы демократнуудые, түбхын түрүүндэ, немецкэ хүдэлмэришэн ангиие ба тэрэнэй авангард —Германиин Социалистическэ Единэ Партиие уялгална.

Германска Демократическа Республикые эб найрамдалай ба Германидахи демократическа нэгэдэлэй түлөө тэмсэлэй центр болгон эсэшэгүй бэхижүүлхэбди, Германска газар дайдые Советскэ Союзда эсэргүү шэнэ дайнай плацдарм болгохо тухай англо-американска империалистнуудай түсэбүүдые таһалдуулхын тула эб найрамдалда дуратай ба патриотическа бүхы немецүүдые демократическа Германиин национальна фронтдо нэгэдүүлхэбди гэһэн уялга абанабди.

Эб найрамдал сахихын ба германска нациин бэеэ даанхай байдал туйлахын түлөө энэ агууехэ тэмсэлэй толгойдо Германиин Социалистическэ Единэ Партяар хүтэлбэрилэгдэдэг немецкэ хүдэлмэришэн анги байна.

Ленин — Сталинай һургаал ба большевигүүдэй алдарта партиин жэшээ хадаа энэ тэмсэлдэмнай эли тодорхой ябадал, хүсэ ба илалтада этигэл бидэндэ олгоно.

Германиин Социалистическэ Единэ Партиин Центральна Правлени —Вильгельм ПИК, Отто ГРОТЕВОЛЬ.

Германиин Социалистическэ Единэ Партиин Центральна Правленидэ

Нүхэд Вильгельм ПИК ба Отто ГРОТЕВОЛЬДО

Советскэ Союзай Коммунистическэ Партиин Центральна Комитет болбол германска фашизмые бута сохиһоор, немецкэ арадые гитлеровскэ шэрүүн дарлалтаһаа сүлөөлһөөр табанжэл болоһоной ойтой дашарамдуулан эльгээһэн амаршалгынтнай түлөө Танда өөрынгөө баясхалан мэдүүлнэ.

Германиин хүдэлмэришэн ангиин ба бүхы ажалшадай ажабайдалай интересүүдэй түлөө, единэ демократическа ба эб найрамдалда дуратай германска гүрэн байгуулхын түлөө, эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлахыень немецкэ арадай түрүү отрядта — Германиин Социалистическэ Единэ Партида хүсэһэн хүсэлэнгүүдые тогтоон абыт.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

„Ленинизмын асуудалнууд“ гэжэ И. В. Сталинай ном башкир хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ

Башкириин гүрэнэй издательство «Ленинизмын асуудалнууд» гэжэ И. В. Сталинай номые башкир хэлэн дээрэ оршуулан хэблэжэ гаргаа.

ПОЛЕВОЙ ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДЭЙ ЭРХИМ ШАНАР ХАНГАХА

Республикын колхозуудта хабарай тарилгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1950 оной майн 10.

Эзэлһэн һууринь	Аймагууд	Хабарай тарилгын түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
1.	Кударын	39,8
2.	Хориин	37,3
3.	Хэжэнгын	36,8
4.	Закаменай	36,9
5.	Тарбагатайн	36,0
6.	Бичурын	34,0
7.	Сэлэнгын	31,6
8.	Курумканай	27,9
9.	Мухаршэбэрэй	27,8
10.	Ториин	26,7
11.	Заиграйн	24,3
12.	Яруунын	24,3
13.	Кяхтын	23,1
14.	Иволгын	22,7
15.	Прибайкальска	21,9
16.	Кабанскын	19,4
17.	Байкало-Кударын	19,1
18.	Зэдын	18,8
19.	Түнхэнэй	16,6
20.	Баргажанай	12,2

Мүнөөдэрһөө эхилжэ, хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй шанарые шалгаха рейдтэ хабаадагшадай мэдээсэлнүүдые толилнобди. Тэдэнэр зарим аймагуудай колхозуудта агротехникын заабаринуудай эбдэгдэжэ, тарилгын шанар муутайгаар хэгдэжэ байһан баримтануудые элирүүлһэн байна.

Нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд рейдээр элирүүлэгдэһэн дутуунуудые усадхаха хэмжээнүүдые абаад, тэрээн тухайгаа редакцида мэдээсэхэ гэжэ найданабди.

Ажалай эмхидхэл һула

Шмидтын нэрэмжэтэ колхоз хабарай тарилгаар Хориин аймаг соо эгээл хожомдонхой. Энэ колхозой хожомдоһоной шалтагаан гэхэдэ, тэндэ ажалай эмхидхэл тон муу байна. Таряанажалай бригадын гэшүүд аяар 11—12 часта хүдэлмэридөө гарадаг. Тиимэһээ олонхи колхознигууд үйлэдбэриингөө нормонуудые дүүргэнэгүй. Гэхэтэй хамта, колхозой правлени ба партийна организаци аяар мүнөө хүрэтэр мори унаа болон бии байгаа хүдэлмэришэ хүсэеэ поли дээрэ үшөө гаргаадүй байһаар.

Мүн хэһэн хүдэлмэринүүдэйнь шанар муу байна. Морин плугшадынь, тэрэшэлэн трактористнууд гүйхэнөөр ба далантайгаар хахална. Гадна, үрһые хороор утаахадаа урилтэ хэнэ.

Хориин МТС-эй тракторна бригада эндэ ерэһээр үни болоо. Гэбэшье, зарим тракторнуудынь эбдэржэ, үдэрһөө үдэртэ миил байна.

Хабарай тарилгые иитэрээ удааруулжа байһан болобошье, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Тороев, партийна организациинь секретарь нүхэр Матвеев) полевой хүдэлмэринүүд дээрэ колхознигуудай ажалай эмхидхэл һайжаруулхын түлөө шанга хэмжээнүүдые абанагүй. Тиимэһээ эндэ ажалай жаяг заршам эбдэһэн баримтанууд үзэгдэжэл байдаг.

Б. Намжилон, рейдтэ хабаадагша.

Колхознигуудай эршэтэй ажал

—Хабарай тарилга дээрэ үндэр бүтээсэ, эрхим шанар туйлахабди, —гэжэ нэгэн һаналтайгаар мэдүүлһэн Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан туяа» колхозой таряанажалай бригадын гэшүүд мүнөө хэлэһэндээ хүрэжэ байна. Энэ бригадада үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэггүй нэгэшье хүн үгы. Бүхы колхознигууд даажа абаһан ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, заршам шангаар сахидаг юм.

Бригадын плугшад бүришье эбтэйгээр, эмхитэйгээр ажалладаг. Тиин, олонхидынь үдэрэйнгөө нормонуудые 140—150 процент дүүргэдэг байна. Тэдэнэй дундаһаа нүхэд Дашипилова, Будаева, Халзанова гэгшэд түрүү ажалаараа шалгарна.

Д. Дашипилов, рейдтэ хабаадагша.

Темпэнь удаан, шанарынь муу

Газар хүйтэн гэһэн шалтаг баряад, хабарай полевой хүдэлмэринүүдые оройтожо эхилһэн Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо эртын орооһото культурануудай тарилга удааруулагдажа байна. Тарилгын эрхим болзорнуудай үнгэржэ байһан мүнөө үедэ энэ колхоз темпээ эрид хурдадхаха байһан аад, харин яаралгүйгөөр ябаһан зандаа.

Таряанажалай бригадын плугшад мориднай муу гэжэ шалтаад, өөлтэй юумэ хэнэгүй. Зарим плугшадынь бүхэли табан хоног соо миил 1,5 га газар хахалдаг байха юм. Тэдэнэй хүдэлмэриин шанарые шалгахада, баһал муу байдаг. Зарим газарые миил 6—15 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалһан баримтанууд элирүүлэгдэһэн байна.

Мүн энэ колхозой поли дээрэ Хэжэнгын МТС-эй тракторна бригада хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. ЧТЗ тракторынь табан хоног соо оройдоо гушаад га газар хахалһан байха юм. Гадна, зарим үдэрнүүдтэ энэ тракторынь эбдэржэ, миил байдаг.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Мункин, таряанажалай бригадын бригадир нүхэр Шойжуров, тракторна бригадын бригадир нүхэр Цыжибон гэгшэд колхознигуудай, трактористнуудай хэһэн хүдэлмэриие саг соонь тушаажа абадаггүй, тэдэнһээ шанарай түлөө шанга эрилтэ хэдэггүй байха юм.

А. Жамбалдоржиев, рейдтэ хабаадагша.

Хэжэнгэ.

„СОВЕТСКЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ОБЩЕСТВО“ ГЭҺЭН ТЕМЭЭР ЗАНЯТИ ХАЙШАН ГЭЖЭ ХЭХЭБ

ДҮРБЭДЭХИ ЗАНЯТИ.

Дүрбэдэхи заняти хадаа «Социалистическэ общество доторхи ажал» гэһэн темэдэ зорюулагдана. Социализм хадаа общество доторхи ажалай удха шэнжые үндэһөөрнь хубилгаа гэжэ пропагандист хөөрэлдөөн соогоо хэлэхэ байна.

Нийтын ажалые крепостническа ёһоор эмхидхэлгэ тэрэ үедэ сохихо паншахаар айлгадаг жаяг заршам дээрэ үндэһэлдэг байһандань адли, нийтын ажалые капиталистическэ ёһоор эмхидхэлгэ хадаа үлэсхэлэнгөөр айлгаха жаяг заршам дээрэ үндэһэлдэг гэжэ Ленин һургана. Нийтын ажалые социалистическэ ёһоор эмхидхэлгэ хадаа помещигүүд болон капиталистнуудай дарлалтые унагааһан ажалшадай сүлөөтэ, ушар ёһоёо мэдэхэ жаяг заршам дээрэ үндэһэлнэ.

«Олон миллион арад нийтын ажалай дэбжэлтэ болон ажалай эршэ зориг хадаа манай орон дотор капитализмые социализмын эсэслэн илажа шадамаар тиимэ ажалай бүтээсын улам урагшаа ургалтые хангажа шадаха» гэжэ «Агууехэ хубилалтын жэл» гэжэ мэдээжэ статья соогоо нүхэр Сталин бэшээ һэн. (Зохёолнууд, том 12, нюур 120). Арад нийтын ажалай асари ехэ дэбжэлтын ашаар түүхэтэ сталинска табанжэлнүүд дүүргэгдэһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай фронтнууд дээрэ илалтанууд туйлагдаа, дайнай һүүлэй табанжэл амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна.

Пропагандист болбол ажал хэхэ ба ажалаар хангагдаха гэжэ Сталинска Конституци соо бэшэгдэһэн эрхын агууехэ удхашанар тухай хэлэхэ зуураа, энэ эрхэ хадаа советскэ обществын ажал хэжэ шадаха гражданин бүхэн социалистическэ Эхэ оронойнгоо зол жаргалай тулада, үнэн сэхээр ажаллаха уялгатай гэһэн удхатай гэжэ тайлбарилха ёһотой.

Советскэ Союз дотор хүдэлмэригүйдэлгэ гэжэ үгы. Тиихэдэ мүнөө капиталистическэ оронууд дотор хүдэлмэригүйшүүл ба хүсэд хүдэлмэригүйшүүл 45 миллион гаран хүн болоно. Советскэ гүрэн хадаа хүнэй ажалые хүнгэдхэхэ ба бүтээсыень дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдоно гэжэ саашань пропагандист хэлэхэ байна. Нүхэр Сталинай үүсхэлээр дайнай һүүлэй табанжэлэй дүүргэгдэжэ байха үе соо экскаваторнуудые, үрэмдэлгын машинануудые, нүүрһэнэй комбайнуудые, үргэлгын крануудые, автопогрузкануудые, хуряалгын машинануудые болон хүнэй ажал хүнгэдхэдэг ба бүтээсыень дээшэлүүлдэг бусад механизмуудые үйлэдбэрилэн гаргалга горьтой ехэ болоо. Һүүлэй үедэ предприяти дээрэнь, совхоз, МТС, колхоз сооно ажалые механизацилха талаар ямар хүдэлмэрин хэгдэһэн тухайнь һурагшадта пропагандист хөөрэлдөөн соогоо һануулха байна.

Социализмын үедэ үйлэдбэриин хүгжэлтын хүсэтэ нүхэсэл хадаа ажалайнь үрэ дүнгүүдэй түлөө хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй материальна урмашуулга мүн болоно. «Хүн бүхэнһөө шадабариинь зэргээр, хүн бүхэндэ — хэһэн ажалайнь зэргээр» гэһэн хубаалгын социалистическэ принцип советскэ общество дотор дэлгэрэнхэй. Энэ принцип хадаа Сталинска Конституци соо бэшэгдэнхэй. Олзоно хэһэн ажалай ёһоор бэшэ, харин капиталай ёһоор хубаагдадаг буржуазна общество доторхи хубаалтын удха шэнжэдэ орходоо энэ принцип тад ондоо байна бшуу.

Хэһэн ажалай ёһоор хубааха принцип хадаа нийтын, социалистическэ зөөриие бэхижэһэн, общество дотор хэһэн ажалайнгаа ёһоор хүнэй байдаг, ажал тэрэшэ нэрэ түрын хэрэг, алдар солын хэрэг, баатаршалгын ба геройстын хэрэг мүн болоһон социалистическэ общество дотор лэ бэелүүлэгдэжэ болохо гэжэ пропагандист тайлбарилна.

Промышленность доторшье, мүн хүдөө ажахыдашье бэелүүлэгдэдэг, хэһэн ажалай ёһоор түлэлгын социалистическэ принцип хадаа хэн ехээр, һайнаар хүдэлмэрилнэб, тэрэл ехээр абаха гэһэн удхатай. Хүдөө нютагтахи политһургуулиин пропагандист хадаа колхоз доторхи ажалай түлбэриин принцип тухай тодорхойгоор хэлэхэ зуураа, колхозой ажахын бүхы һалбаринууд дотор ажал хайшан гэжэ урмашуулагданаб гэжэ эли тодо жэшээнүүд дээрэ харуулха ёһотой.

Манайда гүрэнэй хүсөөр бэелүүлэгдэдэг социальна страховани хадаа ажалшадай жаргалта байдалые һайжаруулхада ехэ удхашанартай гэжэ саашань пропагандист зааха байна.

Социализм хадаа ажалай бүтээсые хэлбэрилтэгүйгөөр дээшэлүүлхын тулада имагтал таатай зохид эрхэ байдал бии болгоо гэжэ пропагандист хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ зааха юм. Социализм хадаа ажалые мүлжэлгэһөө сүлөөлөө. Ажал хадаа жэрхэмнэг хүнэр хүндэ дарамта байһанаа өөртөө, обществодоо хэдэг хүдэлмэри болонхой. Социализм хадаа ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй материальна урмашуулга бии болгоо. Хүнэй ажалые хүнгэдхэдэг наука болон техникын бүхы туйлалтанууд үйлэдбэридэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, арадай ажахын бүхы һалбаринууд мүнөө үеын советскэ техникээр зэбсэглэгдэнэ, энэ үндэһэ һуури дээрэ бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн болон стахановска хүдэлөөн ургана. Эндэ пропагандист уранһайханай литератураһаа жэшээнүүдые абажа харуулха байна. Жэшээлхэдэ, С. Бабаевскиин «Газар дээрэ гэрэл сасарба» гэжэ шэнэ роман болоно. Энэ роман соогоо уранзохёолшо хадаа ажалые өөрынгөө ажабайдалай шухала хэрэг гэжэ тоолодог советскэ хүнүүдэй образуудые харуулна. Александр Волошинной «Кузнецкэ газар дайда» гэжэ роман соо пропагандист социалистическэ Кузбассай хүнүүдые харуулһан эли тодо жэшээнүүдые, советскэ хүнүүдэй зол жаргалай түлөө хэһэн Эхэ оронойнгоо үнэн сэхэ патриодуудай ажал тухай жэшээ тэрэшэлэн олохо байна.

«Социалистическэ общество доторхи ажал» гэһэн разделээр һурагшадай хөөрэлдөө эмхидхэхэдээ пропагандист удаадахи гол асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха байна:

1. Общество доторхи ажалда социализм ямар үндэһэн хубилалта хээб?
2. Советскэ общество дотор ажал хэхэ эрхэ хайшан гэжэ хангагданаб?
3. Советскэ общество дотор ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын арга замууд ямар бэ?
4. Хубаарилгын социалистическэ принцип гээшэ юуб?

Манай обществын ушар ёһоёо мэдэхэгүй гэшүүдэй ажалда хайша хэрэгээр хандадаг ябадалдань эсэргүү тэмсэл хэхэ шухала гэжэ хөөрэлдөөн соо зааха хэрэгтэй. Өөрынгөө уялгануудта хайша хэрэгээр хандаха ябадалда эсэргүү эрид тэмсэхэ гээшэ мүнөө үедэ онсо шухала гэжэ 1950 оной мартын 9-дэ һунгагшадай урда нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэниие пропагандист һурагшадта һануулха ёһотой. Советскэ общество дотор үнэн сэхэ, эршэмтэй шанга ажал хэды ехэ үндэрөөр сэгнэгдэнэб гэжэ коллективэйнгээ байдалай жэшээ дээрэһээ харуулха хэрэгтэй. Шэн габьяата ажалай түлөө орденууд болон медальнуудаар шагналга тухай, гайхамшагта ажалшадта Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо тухай, үйлэдбэриин түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө прогрессивнэ түлбэри түлэхэ тухай һурагшад хэлэжэ шадаха байна.

ТАБАДАХИ ЗАНЯТИ.

Табадахи заняти хадаа «Советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл» гэһэн темэдэ зорюулагдана.

Хөөрэлдөөн соогоо пропагандист болбол морально-политическэ нэгэдэлэй удха шанжэ тухай, манай орон дотор тэрэнэй хайшан гэжэ бии болоһон тухай һурагшадта ойлгуулан хэлэхэ ёһотой. Капиталистическэ байгуулалтые усадхаһан, үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлые нийтын зөөри болгоһон, мүлжэгшэ ангинуудые усадхаһан ябадал хадаа обществын морально-политическэ нэгэдэлые байгуулха арга бии болгодог. Манай орон дотор социализмын илаһанай эсэстэ хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай болон интеллигенциин шанжэ шанарайнь ямараар үндэһөөрөө ондоо болооб гэжэ пропагандист харуулан хэлэхэ ёһотой. СССР дотор хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенци хамтадаа коммунизм байгуулха гэһэн агууехэ үг зорилгоёо бэелүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Таряашадтай хүдэлмэришэн ангиин эбтэ хани барисаан түүхэтэ ёһоор хайшан гэжэ бии болоһон тухайнь пропагандист хэлэхэ байна. Помещигүүд болон капиталистнуудта эсэргүү тэмсэл дотор хүдэлмэришэн анги болон таряашадай холбооной ямар байһан тухай, советскэ засагые тогтоохын ба бэхижүүлхын түлөө, сталинска табанжэлнүүдэй плахын түлөө тэдэнэрэй хайшан гэжэ тэмсэһэн тухай пропагандист хэлэжэ үгэхэ ёһотой. Манай Эхэ оронной элдэб нацануудай хоорондохи эбтэ хани барисаан социализмын түлөө тэмсэл соо хайшан гэжэ ургаһан ба бэхижэһэн тухайнь хөөрэлдөөнэй үедэ хэлэжэ үгэхэ хэрэгтэй.

Саашань пропагандист болбол социалистическэ обществын хүгжэлтын хүсэн болгошо советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэл тухай хэлэнэ.

Советскэ хүнүүдэй интересүүдэй гүнзэгы нэгэдэл, советскэ засагые, коммунистическэ партиие, ажалшадай агууехэ вождь, багша нүхэр Сталиниие тойрон советскэ хүнүүдэй нигтаар жагсанхай ябадал хадаа советскэ социалистическэ обществын морально-политическэ нэгэдэл мүн гэжэ нэрлэнэбди гэжэ пропагандист тайлбарилна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлынь дайсаниие илаха манай илалтын хүсэн түгэс эшэ үндэһэнүүдэй нэгэн мүн болоо.

Советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлэй тон эли тодо гэршэнь хадаа ажалшадай сэсэн мэргэн багша, вождь нүхэр Сталинда бүхы советскэ хүнүүдэй хизааргүй ехэ инаг дуратай, агууехэ этигэл найдабаритай ябадал мүн болоно. Нүхэр Сталинай нэрэнь коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэгшэ бүхы ажалшадай бата бэхи нэгэдэлые зоригжуулна. Нүхэр Сталинай далан наһанай ойе һайндэрлэлгэ хадаа нүхэр Сталиниие тойрон арадай хэды ехэ нигта жагсанхайе харуулааб гэжэ пропагандист һурагшадта һануулха байна. 1950 оной мартын 12-то СССР-эй Верховно Соведые һунгаһан ябадал хадаа советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлэй тологo гэршэнь болоо. Тиихэдэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй блок шэнэ гайхамшагта илалта туйлаа. Бүгэдэарадай кандидат, бидэнэй хизааргүй ехэ дуратай нүхэр Сталинай нэрэнь советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлэй гайхамшагта бадаралтын һүр һүлдэнь мүн болоо.

Советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэлынь советскэ хүнүүдэй нигта жагсаал догор, тэдэнэрэй эршэтэй шанга ажал дотор, Эхэ орондоо хизааргүй ехэ үнэн сэхэ байдаг ябадал доторнь эли тодоор харагдана гэжэ пропагандист тайлбарилна.

«Советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл» гэһэн темээр һурагшадай хөөрэлдөөн дотор пропагандист удаадахи гол асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ табиха байна:

1. Советскэ социалистическэ обществын ангиин состав ямар бэ?
2. Мүлжэгшэ ангинуудые усадхаһанай эсэстэ советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл хайшан гэжэ бүридэн бии болооб?
3. Обществын морально-политическэ нэгэдэл яахадаа капитализмын үедэ байжа болохогүйб?
4. Советскэ обществын морально-политическэ нэгэдэл юун дээрэһээ харагданаб? Энээниие Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдэй болон дайнай һүүлдэхи үеын жэшээнүүд дээрэһээ харуулха хэрэгтэй.

ЗУРГААДАХИ ЗАНЯТИ.

Зургаадахи заняти хадаа «Советскэ патриотизм» гэһэн темэдэ зорюулагдана.

Советскэ патриотизм хадаа социалистическэ обществын хүгжэлтын ехэ хүсэн мүн гэжэ пропагандист һурагшадта тайлбарилха ёһотой. Манай арад хадаа капиталистнууд болон помещигүүдэй дарлалтые усадхан хаяад, өөрынгөө түрэл советскэ социалистическэ Эсэгэ оронтой болоо гэжэ пропагандист зааха байна. Пропагандистын зорилго хадаа социалистическэ байгуулалтын ургаха ба бэхижэхэтэй хамта манай арадай советскэ патриотизмын мэдэрэл хайшаа ургаһан ба бэхижэһэн тухайень харуулха ябадал мүн болоно.

Советскэ патриотизм хадаа капитализмда орходоо социализмын тон ехэ булюу һайниие ойлгохо ябадал дээрэ, капиталистическэ байгуулалтада орходоо социалистическэ байгуулалтын хэмжээлэшэгүй ехэ булюу һайниие мэдэхэ ябадал дээрэ, социалистическэ байгуулалтын түлөө омогорхохо ябадал дээрэ үндэһэлнэ гэжэ һурагшадай ойлгожо абахань шухала. «... Капиталай гэнжэнүүдһээ сүлөө адагай советскэ гражданин хадаа капиталистическэ богоолшолгын даралтые мүрэ дээрээ абажа ябаһан, хилын саанахи үндэр тушаалта ямаршье ноенһоо холо үлүү дээрэ байна» гэжэ нүхэр Сталинай хэлэһэн сэсэн мэргэн үгые хөөрэлдөөн соогоо хэрэглэхэ шухала («Ленинизмын асуудалнууд», нюур 590).

Советскэ патриотизм хадаа манай оронной бүхы нацануудай ахалүүгэй эбтэ хани барисаан дээрэ үндэһэлнэ гэжэ һурагшадта тайлбарилха хэрэгтэй. Капиталистическэ оронууд дотор буржуази хадаа национальна ба расова харша үзэлнүүдые патриотизм мүн хэбэртэйгээр дэлгэрүүлнэ, арадуудай хоорондо национальна харша зүришэлдөө һүжэрөөнэ. Капитализмда орходоо тад ондоогоор социализм хадаа бүхы расанууд болон нацануудай хүнүүдые нэгэдүүлнэ. Хуушан, буржуазна нацануудай һандаран һалаһан үлэгдэл дээрэ, ямаршье буржуазна нацада орходоо үлэмжэ нигтаар жагсанхай, шэнэ, социалистическэ нацанууд СССР дотор бии болоод, амжалтатайгаар хүгжэжэ байна гэжэ пропагандист зааха ёһотой. Эдэ нацанууд хадаа харша зүришэлдөөн дотор хүгжэнэ бэшэ, харин эбтэ хани барисаан дотор, коммунизмын түлөө тэмсэл дотор хүгжэнэ.

Советскэ патриотизм хадаа СССР-эй арадуудай нэгэдэлые бэхижүүлнэ, советскэ патриотизм дотор Советскэ Союзай арадуудай национальна үг заншалнууд, бүхы ажалшадай ажабайдалтай нийтэ интересүүд зохилдон тааралдана гэжэ һурагшадта хэлэхэ шухала.

Советскэ патриотизм хадаа гүнзэгы интернациональна юм гэжэ пропагандист хөөрэлдөөн соогоо зааха байна. Расова ба националистическэ үзэлнүүд советскэ хүнүүдтэ тон харша. Бүхы расанууд болон нацануудай адли тэгшэ эрхын ленинскэ — сталинска идеологи советскэ арадуудай ухаан бодолдо батаар бэхижэнхэй. Советскэ хүнүүд интернационализмын сурталда, ажалшадай уласхоорондын эбтэ хани барисаанда үнэн сэхэ байдаг. Советскэ арад коммунистическэ общество илалта түгэсөөр байгуулжа байхадаа бүхы дэлхэй дээрэ хүдэлмэришэн ангиин илалтые дүтэлүүлнэ. Тиимэ эбтэ хани барисаанай эли тодо жэшээ хадаа советскэ хүнүүдэй социалистическэ байгуулалта дотор олоһон дүй дүршэлөө арадай демократиин оронуудай ажалшадта дамжуулан үгэдэг ябадалынь мүн болоно. Занятинуудые хүтэлбэрилэгшэ хадаа СССР-тэ арадай демократиин оронуудай ажалша таряашадай делегацинуудай ерэһэн тухай, колхознигуудтай тэдэнэрэй уулзаһан тухай, Польшодо, Румынида, Венгридэ, Чехословакида, Болгарида, Албанида советскэ хүдэлмэришэд болон таряашадай ошоһон тухай хэлэжэ болохо.

Бодото хэрэг дээрэ—эршэтэй шанга ажал дотор, элдэб патриотическа үүсхэлнүүд дотор, социалистическэ Эхэ оронойнгоо зол жаргалай тулада бүхы хүсэеэ, хэрэгтэй болоо һаань, ами наһаяашье үгэхөөр бэлэн байһан ябадал дотор харагдадаг советскэ патриотизмын ашаг ехэтэ удха шэнжые пропагандистын хөөрэлдөөн дотор шухалашалан зааха хэрэгтэй.

Буржуазна национализмын ба космополитизмын али бүхы үзэгдэлнүүд советскэ патриодуудта тон харша байдаг гэжэ саашань пропагандист тайлбарилха байна. Космополитизм хадаа американска империалистнуудай хорото зэбсэг мүн. Тэдэнэр хадаа сүлөөтэ арадуудай национальна бээсэ даанхай байдалаа хамгаалхын түлөө тэмсэлэйнь дура зоригые хухалха, дэлхэйн арадуудые американска банкирнууд болон монополинуудай богоолнууд болгохо һанаатай.

Советскэ патриотизм социалистическэ обществын хүгжэлтын түгэлдэр хүсэн мүн. Энээниие тайлбарилан хэлэхэ зуураа, Эхэ орондоо инаг дуратай байһан мэдэрэл хадаа большевистскэ партиин хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн ангиие Агууехэ Октябрьска социалистическэ революцида хайшан гэжэ жагсаан бодхоогооб, энэ мэдэрэл хадаа советскэ хүнүүдые гражданска дайнай жэлнүүдтэ, сталинска табанжэлнүүдэй үедэ, социализмын түлөө тэмсэл соо жэшээлэшэгүй ехэ баатаршалгада хайшан гэжэ зоригжуулааб гэжэ харуулха хэрэгтэй. Зориг бадаруулагша советскэ патриотизм хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ манай Эхэ оронной хүсэ шадалай ба илагдашагүй байһанай хүсэн түгэс үг үндэһэнүүдэй нэгэниинь мүн болоо. Мүнөө советскэ патриотизм арад нийтые нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро манай саашанхи дабшалтын тулада ажалай шэнэ баатаршалгануудта, коммунизм тээшэ зоригжуулна.

Һурагшадай хөөрэлдөөн дотор пропагандист удаадахи асуудалнуудые табиха байна;

1. Манай обществын хүгжэлтын хүсэн мүн болгошо советскэ патриотизмын удхань юун бэ?
2. Манай социалистическэ обществын хүгжэлтэ дотор советскэ патриотизмын хүсэниинь хайшан гэжэ бэелүүлэгдэнэб?

Хөөрэлдөөнэй үедэ һурагшад хадаа предприяти дээрэхи, совхоз, колхоз доторхи ажалай баатаршалгануудай жэшээнүүдые харуулха зуураа, советскэ патриотизм Эхэ орондоо, большевистскэ партида, нүхэр Сталинда инаг дуратай байһан ябадал гээшэ советскэ хүнүүдэй һайн һайхан хэрэгые урагшань ябуулна гэжэ харуулха байна.

Түгэсхэлдөө пропагандист энэ темын бүхы зургаан занятиин дүнгүүдые гаргажа, бэээ даагаад хүдэлмэрилхэдөө һурагшадай ямар амжалта туйлаһаниинь ба ямар дутуу дундануудтай байһыень зааха байна.

Б. ГЕРАЩЕНКО.

«Советскэ социалистическэ общество» гэһэн темээр хэгдэхэ занятинуудта бэлдэхэдээ хэрэглэхэ гэжэ полит һургуулинуудай пропагандистнарта һайшаан дурадхагдаһан литература

К. Маркс, Ф. Энгельс,—Коммунистическэ партиин Манифест. Госполитиздат. 1948 он.

В. И. Ленин—Агууехэ үүсхэл (Зохёолнууд, том XXIV, 3-дахи хэблэл).

И. В. Сталин—Ленинизмын асуудалнууд тушаа. V, VI, VII разделүүд. (Зохёолнууд, том 8).

И. В. Сталин—СССР Союзай Конституциин проект тухай («Ленинизмын асуудалнууд», 11-дэхи хэблэл).

И. В. Сталин—1927 оной сентябриин 9-дэ нэгэдэхи американска хүдэлмэришэдэй делегацитай хэһэн хөөрэлдөөн. (Зохёолнууд, том 10).

И. В. Сталин—Колхознигууд-ударнигуудай Нэгэдэхи Бүхэсоюзна съезд дээрэ хэлэһэн үгэ. («Ленинизмын асуудалнууд», 11-дэхи хэблэл).

И. В. Сталин—Стахановецуудай Нэгэдэхи Бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ хэлэһэн үгэ. («Ленинизмын асуудалнууд» 11-дэхи хэблэл).

Нүхэр Ивановой бэшэг ба нүхэр Сталинай харюу. (Госполитиздат, 1940 он),

ВКП(б)-гэй түүхэ. Хуряангы курс, VIII—XII бүлэгүүд.

1949 ондо СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоолгын ба хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл. («Правда», 1950 оной январиин 18).

Брянска область. Харты заһаха машинануудай заводой механическа цехын фрезеровщик Г. В. Сухаьков хоёр жэл соо уралан нарижуулагын 23 [illegible] оруулаа. Фрезерование тайпаралтагүй түргөөр хэхэ тухай [illegible] тэрэнэй һуүлаа [illegible] дурадхал ажалай бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. В. Сухаьков (баруун гарһаа) залуу хүдэлмэришэн Р. В. Матвеенковада өөрынгөө дүй дуршалые дамжуулан үгэжэ байна. (ТАСС-эй фотохроника).

Советскэ байгуулалта

Большевистскэ шүүмжэлэлэй туг доро

Һаяхан Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй ээлжээтэ сесси болобо. Сесси дээрэ аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Жамьянов элидхэл хэжэ, аймгүйсэдкомой 1949 ондо хэһэн хүдэлмэриин дүн зүбшэн хэлсэгдэбэ. Сессидэ аймагай советскэ болон партийна эдэбхитэд хабаадаа.

Депутадууд болбол ажахын болон культурна байгуулалтын талаар аймгүйсэдкомой хүтэлбэриниень хурсаар шүүмжэлээ.

Аймгүйсэдком, тэрэнэй хүдөө ажахын таһаг ба сомоной Соведүүд нийтын малажалые тэжээлээр хангаха асуудалда шухала анхаралаа табинагүй. Эбэртэ бодо малайнь тоо удаанаар олошорно, ашаг шэмэнь дээшэлнэгүй, мүн хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэхэ ушар гарана. Малайнь үбэлжэлгэ ба түл абалга эмхигүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна. Карл Марксын нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудта малнуудынь олоор үхэһэн байна.

Депутат нүхэр Кондратьева, хүдөө ажахын таһагай главна агроном нүхэр Мышинский ба бусад аймагай таряанажалай гээгдэжэ ябаһан тухай заагаа. Колхозууд агротехникын журам эбдэдэг ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүү хэмжээ-ябуулгануудые колхознигуудтаа һулаар ойлгуулдаг дээрэһээ жэл бүри ургасынгаа түсэб болон хүдөө ажахын культурануудай валова суглуулгын түсэб дүүргэнэгүй. Эдэ дутагдалнуудынь мүнөө жэлэйшье тарилын үедэ дабтагдана. Зарим колхозууд саг болзор сооно оросоо һоёо тарилгын кондицида хүргээгүй ба тарилгынгаа хүдэлмэриие орой эхилһэн байна.

Депутат Базаржапов ба аймагай ОНО-е даагша нүхэр Майманов гэгшэд аймгүйсэдкомой хүтэлбэриин дутагдалнуудые шүүмжэлэн элирүүлээ. Аймагай промкомбинат ба олзоборилгын артельнүүдэй хүдэлмэринүүд хангалтагүй байна. Тэдэнэр жэл бүри үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргэнэгүй. Гэбэшье, аймгүйсэдком энээн тушаа шухала анхаралаа табинагүй.

Депутат нүхэр Николаев ба бусад хадаа аймагай ба колхозуудай центрнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо тухай хэлэбэд. Шухала мүнгэнүүдэй һомологдоһоншье һаань аймагай центрые электрофицировалхэ түшаа хэмжээ абтанагүй.

ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Болдохонов аймгүйсэдкомой хүдэлмэриин методые шүүмжэлбэ. Аймгүйсэдком тогтоолнуудые олоор гаргадагшье һаа, тэрэниие бэелүүлгые шалгадаггүй байна. Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлгэ һулаар хэгдэнэ. Гүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй ба худалдаа наймаанай таһагууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Саашань, нүхэр Болдохонов эдэ бүхы дутагдалнуудаа усадхаха ба аймгүйсэдкомой саашанхи зорилгонууд тухай хэлэбэ. Сесси дээрэ хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар дэлгэрэнгы тогтоол абтаа.

Б. Намжилов.

Баунтын аймагта сесси зарлаха болзорые эбдэнэ

Һүүлэй үедэ олонхи нютагуудай Соведүүдэй ажал нилээд һайжаржа, Соведүүдэй сессинүүд болзор соогоо зарлагдадаг ба сессинүүд дээрэ ажахын ба культурна байгуулалтын шухала асуудалнуудые хэлсэдэг болоһон байна. Табигдаһан асуудалнуудые хэлсэхэдэ депутадуудай эдэбхинь дээшэлһэн ба һунгагшадтай холбоонь хүсэтэй болоһон байна. Гэбэшье, Баунтын аймагай хүдөөгэй Соведүүдэй сессинүүдые зарлаха ба үнгэргэхэ ябадалда нилээд дутагдалнууд байна. Хүдөөгэй олонхи Соведүүд сессинүүдые зарлахаар тогтооһон болзорнуудые сахинагүй. 1950 оной январь һарада 11 Соведүүдэй юрэдөөл 3-нь сессинүүдые зарлаһан, февраль һарада 5 Соведүүд ба март һарада 10 Соведүүд сессинүүдые зарлаһан байха юм. 1950 оной 1 кварталда Федоровско хүдөөгэй Совет нэгэшье сесси зарлаагүй, хүдөөгэй Амалатска, Витимканска, Уакитска, Кедровскэ ба Муйска Соведүүд 3 — 3 сесси зарлахын оронда юрэдөөл нэгэ-нэгэ сессинүүдые зарлаһан байна.

Хүдөөгэй Джилиндинскэ Соведэй 16-дахи, хүдөөгэй Ципиканска Соведэй 21-дэхи ба хүдөөгэй Киндигирскэ Соведэй 7-дохи сессинүүд үсөөн тооной депутадуудай хабаадалсалгатайгаар үнгэргэгдэһэн байха юм. Энэ дурсагдаһан Соведүүдэй сессинүүд дээрэ табигдаһан асуудалнуудые хэлсэхэдэ депутадууд эдэбхитэйгээр хабаадаагүй. Жэшээлхэдэ, хүдөөгэй Джилиндинскэ Соведэй 16-дахи сесси дээрэ 1 депутат ба уригдаһан 4 хүнүүд үгэ хэлэбэ, хүдөөгэй Ципиканска Соведэй 21-дэхи сессидэ 4 депутадууд ба 6 уригдаһан хүнүүд үгэ хэлэһэн байна. Энэ болбол сессинүүдтэ уригдаһан хүнүүдынь депутадуудһаа олон байһан ушарһаа ба сессидэ хэлсэхэ асуудалнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ депутадуудые хабаадалсуулаагүйһөө болоо.

Зарим сомсоведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудые бэлэдхэхэ ябадалда саг үргэлжын комиссинуудые хабаадалсуулдаггүй ушарнууд гарадаг байна.

Саг болзортонь сесси зарлалта хадаа сомоной бүхы ажахые ба культурна хүдэлмэриие дээшэлүүлхэ шухала услови гэжэ хүдөөгэй Соведэй зарим түрүүлэгшэнэрэй мүнөө хүрэтэр ойлгоогүйнь эли гарана. Аймгүйсэдком ба тэрэнэй түрүүлэгшын уялга дүүргэгшэ нүхэр Канаевай зүгһөө хүдөөгэй Соведүүдэй хүдэлмэридэ шухала анхарал табигданагүй.

Ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет болбол хүдөөгэй Соведүүдэй сесси зарлаха хүдэлмэрииень эрид һайжаруулха ёһотой.

Д. Гомбоев

Лекторнуудай зүблөөнүүд

Сэлэнгын аймагта лекторнууд—эдэбхитэд хамта 16 хүн сугларжа, «Лекциие яажа бэлдэхэ ба уншахаб» гэһэн методическа лекциие һонирхолтойгоор шагнабад.

В. Бадашкеев.

* * *

Мухаршэбэрэй аймагай центртэ лекторнуудай кустовой зүблөөн болобо. Тэндэ 80 гаран лекторнууд ба элдэб мэргэжэлтэд хабаадаһан байна. ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Мурчин ба республиканска лекционно бюрогой директор нүхэр Ербанов гэгшэд хабарай тарилгын үедэ хэгдэхэ лекционно пропагандын зорилгонууд тухай элидхэлнүүдые хээ.

Л. Леонов

...рһэнэй тарьянай үрилтэ гаргахагүй

...й тарилгада бэлэдхэлэй ...дай СССР-эй Министрнүү...дэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-...оол соо үрһэнэй тараяе ...гтаар харууһалха тушаа ...дэглэгдэһэн байна. Тиимэ...рай тарилгын ябажа бай... үедэ үрһые илангаяа һай...руууһалжа, монсогоршье ...хэгүйн түлөө тэмсэхэ гээ...лхозуудай шухала зорилго

...озуудай үрһэеэ ямараар ...жа байһыень хаража үзэ...рим аймагуудта хангалта...ба. Һүүлэй үедэ Курумка...нгын, Кударын, Ториин, ...н. Мухаршэбэрэй аймагуу...рим колхозуудта үрһэнэй ...хулгайлһан баримтануу... ...гдээ. Жэшээлхэдэ, Курум... аймагай Мүргэнэй сомоной ...й нэрэмжэтэ колхозой үр... таряан хоёр удаа хулгайда ... байха юм. Колхознигууд ...ов ба Очиров гэгшэд ток ... таряа хулууһанай түлөө ...н харюусалгада хабаадуу...ба.

...гын аймагай Ноёхоной со... Ленинэй нэрэмжэтэ колхо...ладые даагша Биликтуев ...й таряа саг үргэлжэ хулуу...дадаг байһаниинь эли... Биликтуев аяар 12 цент...ряа урһан байба. Тэрэнэй ...мүнөө хуулиин харюусалгада ...уулагдаа. Тэрэшэлэн тус ...й Куйбышевай нэрэмжэтэ ...үрһэнэй таряае доторой хэ... гаргашалдаг байба. Энэ ...ой хүтэлбэрилэгшэ Слепне...ралтаар колхознигуудта ...тнер үрһэнэй таряан хубааг... байха юм. Гадна, колхозой ...щик Тимофеев гэгшэ өөр... килограмм таряа абаһан ... Тимофеевэй хулгай хэһэ... элирүүлэгдэжэ, тэрэ хадаа ...н харюусалгада хабаадуу...ба.

...нэй таряае үрихэ ябадал ... гарааб гэхэдэ, тэрэнэй хой... нарин нигта харууһанай ...агүй байһанһаа, мүн зарим ...зуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ...хала хэрэгтэ харюусалгагүй...хандаһан ябадалһаа болоно.

Дээрэ дурсагдагша баримтануудые хэлэхэтэеэ хамта, мүн зарим аймагуудта кондиционно бэшэ үрһөөр тарилга хэгдэжэ байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээндэ Торинн, Сэлэнгын аймагуудай зарим колхозууд баримта боложо үгэхэ байна. Гадна, Яруунын, Кяхтын, Хэжэнгын, тэрэшэлэн дээрэ дурсагдагша Сэлэнгын, Торинн аймагуудай колхозууд аяар мүнөө хүрэтэр үрһэ андалдалгаяа дүүргээдүй байһаар. Гэхэтэй хамта, Востокзаготзерногой системын зарим хүдэлмэрилэгшэд Заготзерногой пунктнуудһаа колхозуудта кондиционно бэшэ үрһэ үгэдэг байха юм. Жэшээлхэдэ, Заготзерногой Заиграйн пункт Хоринн ба Заиграйн аймагай колхозуудта 188 центнер кондиционно бэшэ шэнисын үрһэ үгэһэн байба.

Үнгэрэгшэ жэлдэ зарим колхозуудта үрһэ тариха нормо зорюутаар багадхагдажа, хүрэнгын таряае доторой хэрэгсэлдэ гаргашалһан баримтанууд ушараа һэн. Энэ хадаа ургасын хэмжэеэ бага болгоһон байха юм. 1950 оной хабарай тарилгын үедэ иимэ ябадалые дабтажа яабашье болохогүй. Тинмэл хадань БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол республикын колхозуудта хабарай тарилга дээрэ агротехникые эбдэһэн баримтанууд тухай шухала тогтоол гаргажа, агротехникын заабаринуудые эбдэһэн ябадалые буруушааһан ба энэ талаар эрид хэмжээнүүдые абахыень нютагуудтахи советскэ ба хүдөө ажахын органуудые уялгалһан байна.

Аймагуудай прокурорнуудай зорилго хадаа тус тогтоолой дүүргэлтые нарин нигтаар шалгаха, тарилгын агротехникые эбдэһэн ябадалнуудые элирүүлэн, гэмтэ хүнүүдтэ хуулита ёһоор хэмжээ абаха ябадал болоно Тэрэшэлэн колхозуудта үрһэнэй таряанай хэр зэргэ зүбөөр ба нигтаар хадагалагдажа байһые шалгаха хэрэг прокуратурын болон судебнэ-мүрдэлгын органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хойшолуулшагүй шухала хэрэг мүн.

П. Доргеев, БМАССР-эй прокурор, юстициин старша советник.

Тобшо һонинууд

Түрүү трактористнууд. Ка...ын аймагай «Красноар...» гэжэ колхозой поли дээрэ ...рилжэ байһан тракторист... Суворов, Колошкин ба Су... гэгшэд (Тимлюйскэ МТС) ...нгөө даалгабари 125 про... доошо бэшээр, һайн ша...гаар дүүргэнэд.

Автомашинануудые худалдан ...ь. Кяхтын аймагай Энгель... нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ ... тоннын 2 автомашина ху...ан абахань.

Колхозуудта концерт. Мухар...эй аймагай культурын бай...ай дэргэдэхи драматическа ...огой коллектив колхозуудай ...д ба полевой стануудаар ... концерт харуулна. Тэдэнэй концертнэ программа ехэ һонирхолтой.

▲ **Трактористнуудые бэлдэнэ.** ДОСАРМ-эй Торинн айком Бургалтайн ба Торинн МТС-үүдтэй хамта трактористнуудые бэлдэхэ курсануудые эмхидхэһэн юм. Һаяхан энэ курсануудынь занятияа дүүргэжэ, аймагайнгаа колхозуудта 23 трактористнуудые бэлдэжэ үгэбэ.

▲ **160 мянган түхэригэй алмалта.** Мяханай комбинадай главна инженер Карасев барилгын модоной хаядаһануудые хэрэглэхэ гэһэн һанамжа оруулба. Жэл соо лунда жэшээгээр 7 мянга гаран кубическа метр модон хаягдадаг байһан һаа, мүнөө тэрэнь ашаглагдажа, 160 мянган түхэригэй алмалта үгэхэ байна.

Зүүн-Сибириин гол мүрэнүүдэй пароходствын Селенгинскэ бассейндэ 1950 оной навигаци эхилбэ. «Владимир Маяковский» пароходой команда навигациин түрүүшын рейсдэ гараа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус пароходой солото капитан А. Ножаров мостик дээрээ зогсожо байна. **М. Минеевэй фото.**

Загаһашадай мүрысөөн

Усть-Баргажанай загаһанай комбинадай загаһашад апрель һарынгаа даалгабарие гурба дахин дүүргэжэ, хэдэн зуун центнер эрхим һайн шанартай загаһа Эхэ орондоо бэлэглээ. Эдэнэр өөһэд хоорондоо мүрысэн ажаллаһанайнгаа ашаар иимэ амжалта туйлаһан байна.

Мүнөө комбинадай загаһашад тэрэ темпэеэ улам шангадхажа, загаһа бариха үдэр бүриингөө даалгабарие 300 процент дүүргэнэ. Стахановец Д. И Цивилевэй хүтэлбэрилдэг бригадын загаһашад үдэр соо 125 центнер хүрэтэр загаһа барина.

* * *

Усть-Баргажанай посёлково Соведэй Кировэй нэрэмжэтэ загаһа баридаг колхозой гэшүүд урда жэлнүүдэйхидээ орходоо ехэ ашаг олзотойгоор хүдэлмэрилжэ байна.

Тус колхозой загаһашад загаһа бариха жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэжэ, майн 1-ниие угтаа һэн. Тэдэнэр майн 1-һээ хойшо үнгэрһэн үдэрнүүдтэ бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, хэдэн зуун центнер загаһа даалгабариһаа гадуур бариба.

Д. Вопияшин,
С. Деминев.

Үнэтэ дурадхалнууд

Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой цехүүдээр майн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй долгин тэрэл темпээрээ үргэлжэлһөөр.

Цехүүдэй мастернууд, слесарьнууд ба токарьнууд ухаалан зохёолгын ба уралан нарижуулгын дурадхалнуудые олоор оруулна. Һүүлшын хоёр һара соо хамта 90 гаран дурадхалнууд оруулагдаба. Эдэнь жэл соо 830 мянган түхэригэй арбилалта хэхэ арга боломжо олгоо.

Мүнөө цех бүхэндэ уралан нарижуулагшадай зэргые олошоруулхын зорилгоор комплексно бригаданууд бүридхэгдэнхэй.

Вагонно-пассажирска цехын слесарь Захватихата гэгшэ ехэхэн оролдолго шадабари гаргажа, хадааһа үйлэдбэрилхэ станок бүтээбэ. Мүнөө тус цехын хүдэлмэришэд өөһэдынгөө бүтээһэн хадааһаар вагонуудые заһабарилжа байна. Нүхэр Захватихата ухаалан зохёолгынгоо энэ үнэтэ дурадхалай түлөө 1000 түхэриг мүнгэн шанда хүртэбэ.

Тэрэшэлэн инструментальна цехын механигууд Таловирко, Шатров гэгшэд токарна станогойнгоо зарим частьнуудые шэнэдхэн хубилгажа, бүтээсыень нилээд дээшэлүүлбэ.

Эдэ нүхэдэй үнэтэ дурадхалнуудай ашаар цех бүхэндэ хүдэлмэришэд үдэрһөө үдэртэ үйлэдбэриингөө бүтээсые ехээр дээшэлүүлжэ байна.

И. Пассек.

Эрхим шанартай тоһо үйлэдбэрилнэ

Кабанскын аймаслопромой хүдэлмэрилэгшэд майн урда тээхи мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, апрель һарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргээ.

Мүнөө тоһоной заводуудай коллектив урда һарынхиһаа бүри һайнаар хүдэлмэрилхээ оролдожо байна. Тэдэнэр һү суглуулха, тоһо болбосоруулха хахад жэлэйнгээ даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Шагаевска тоһоной заводой хүдэлмэрилэгшэд мастер П. Поповой хүтэлбэри доро имагтал эрхим шанартай тоһо болбосоруулна. Колхозуудһаа һү суглуулгые түргэдхэжэ, тус завод май һарынгаа түсэбые дүүргэхэ болобо.

А. Бусурманов.

Культурна худалдаа наймаанай түлөө

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

Манай Эхэ орон дотор ажалшадай ажана тэниглэн байдал үдэрһөө үдэртэ улам һайжаржа байна. Гүрэнэймнай промышленность янза бүриин ассортиментын эд бараа элбэг дэлбэгээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болоо. Тэрэшэлэн манай социалистическэ хүдөө ажахы арад зондоо али бүхы эдеэ хоолой продуктнуудые улам улам ехээр үгэнэ.

Энэ жэлэй мартһаа хойшо үргэн хэрэглэлэй эд бараанда гүрэнэй розничнэ сэнгүүдые гурбадахяа химдаруулга хадаа улад зоной ажабайдалые һайжаруулха тухай Ленин — Сталинай партиин табидаг анхарал оролдолгын аша үрэ мүн.

Илангаяа мүнөө үедэ худалдаа наймаанай организацинуудай харюусалгын дээшэлһэниинь хэндэшье элитэ. Тэдэнэр баатарлиг ажал хэжэ байһан советскэ хүнүүдэй бүхы эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэн хангаха гэһэн нангин уялгатай бшуу. Худалдаа наймаанай диилэнхи олон организацинууд өөһэдынгөө уялгые һайнаар дүүргэнэ.

Гэбэшье, манай редакцида ороһон хүдөө бэшэгшэдэй бэшэгүүдые хаража үзэхэдэ, үшөө олохон магазинуудаар советскэ худалдаа наймаанай журамай сахигдадаггүй баримтанууд тухай хэлэжэ үгэнэ.

— «Шара азаргын» сельпогой центральна магазин соо (Закамен) ороходо, эд бараануудынь тооһо шоройдо даруулшанхай, продавец Викулиниинь ама халамгай, ямаршье халадгүй наймаалжа байдаг, — гэжэ нүхэр Г. Захаров бэшэнэ. Мүн энэ аймагай центртэхи чайной ажалшадай эрилтые тон муугаар хангана, ариг сэбэрэй ёһо журам сахинагүй, эдеэ хоол шанар муутайгаар бэлдэнэ, — гэжэ нүхэр Анучин редакцида мэдээсэнэ.

Тэрэшэлэн нүхэр Хандажаповай (Кяхта) бэшэг сооһоо мэдэхэдэ, Кяхта городой магазинуудаар велосипедэй камера, лампын шэл, фитиль гэхэ мэтэ жэжэ эд бараан ехэ хомор байна. Тиихэдэ эдэ бараан ажалшадта ехэ хэрэгтэй.

— Аймагай зарим магазинууд, жэшээлхэдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи № 4 магазин, хушалташьегүй, гэрынь ехэ таарамжагүй юм. Энэнь худалдаа наймаа культурнаар дэлгэрүүлгэдэ һаад тойбо татадаг, — гэжэ Хэжэнгэһээ нүхэр Базарсадуев бэшэнэ.

— «Улаан Яруунa» колхозой дэргэдэ нэгэ магазин бии юм. Тэрэнэй продавец Гостева гэгшэ советскэ худалдаа наймаанай журам бүдүүлигээр эбдэнэ. Дуратай хүнүүдтээл һайн эд бараа табидаг, худалдан абагшадай гомодол оруулхада, тэдэниие эшэшэгүй заһардаг, — гэжэ Яруунаһаа нүхэр Г. Доржиева бэшэнэ. Мүн иимэнүүд баримтануудые өөһэдынгөө бэшэг соо нүхэр В. Ванчиков (Кяхта), Бадмаев (Яруунa). Торгмитов (Мухаршэбэр), Андыков (Түнхэн) гэгшэд баһал тэмдэглэнэ.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, дурсагдагша аймагуудай потребсоюзууд ба сельпонуудай правленинүүд өөрынгөө ажалые үндэһөөрнь һайжаруулжа, барижа байһан эд бараагаа ёһото һайнаар худалдажа шадаагүй байһыень, продавецүүдые шэлэн олололго анхаралаа табяагүйень гэршэлнэ.

Республика соомнай бүхы нютагуудаар мүнөө хабарай тарилгын халуун кампани ябажа байна. Мүн малажал дээрэ, илангаяа холын фермэнүүд, гүүртэнүүдээр малшад үдэр һүнигүй хүдэлмэрилнэ. Хүдөөдэ культурна советскэ худалдаа наймаа дэлгэрүүлжэ, ажалшадай бүхы эрилтэнүүдыень дүүрэнээр хангалга хадаа манай худалдаа наймаанай организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн Илангаяа эдэ үдэрнүүдтэ сельпо бүхэнэй правленинүүд нүүдэл худалдаа наймаа үргэнөөр эмхидхэхэ уялгатай.

„Б.-М. Үнэндэ“ бэшэһэнэй һүүлээр

Бурмонгизай хүдэлмэридэ мэргэжэлтэй зураашад хабаадуулагдана

Бурмонгизай 1949 ондо хэблэн гаргаһан, К. Олзоевой «Ород хэлэн» гэжэ нэгэдэхи класста үзэхэ номой зурагуудай ехэ һаланаар бүтээгдэһэн тухай бэшэг манай газетын энэ оной апрелиин 21-нэй номерто толилогдоһон байгаа.

Учебнигүүдэй зурагай шанарые һайжаруулхын тула мэргэжэлтэй уранзураашад нүхэд Окладников, Чашин, Павлов ба бусад Бурмонгизай хүдэлмэридэ хабаадуулагдадаг болоо. Хэрбээ типографиин гэмээр зурагуудай шанар муутай байгаа һаа, шэнээр хэгдэдэг байна, —гэжэ Бурмонгизай директор нүхэр Б. Мужанов манай редакцида мэдээсэнэ.

Газетын сигналаар хэмжээ абадаг болоо

«Б. М. Үнэн» газетын энэ оной январиин 17-ной номерто «Мухаршэбэртэ газетын сигналда анхарал табинагүй» гэһэн гаршагтай статья толилогдоо һэн. Тэрэ статья соо Мухаршэбэрэй аймгүйсэдком ба тэрэнэй таһагууд газетын сигналда анхаралаа табидаггүй байһыень шүүмжэлһэн байгаа.

Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, тус статья гүйсэдкомой таһагуудые даагшадай тусхай зүблөөн дээрэ хэлсэгдэһэн ба газетын сигналаар түргэн хэмжээ абадаг байхые гүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Ерофеев, культурно-гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Леонов гэгшэд уялгалагдаба.

Коммунистнуудай шүүмжэлэл мартахагүй

Манай тусхай корреспондентһээ

...рэгшэ жэлэй һүүл ба энэ ... эхин багаар манай республи... бүхы партийна эхин органи...уудта тоосоото һунгуулиин ...анууд болоһон байна. Тоо...-һунгуулиин суглаануудта ...мунистнууд тон ехэ эдэбхитэй... хабаадаа. Тэдээнэй энэ эдэб... партийна организацинуудай ...алхы шадалай, коммунист...й политическэ хатуужалай ...та тухай гэршэлбэ.

...ммунистнууд болбол тоосоо...унгуулиин суглаанууд дээрэ ...нгөө бюро гү, али секре...арай тоосоото элидхэлые ...н хэлсэжэ байхадаа, партий...дэлмэридэ, ажахые хүтэлбэ... байһан ехэнүүд дутуу дун...дые элирүүлһэн, тэдээниие ...аха арга заажа үгэһэн байха ... Дороһоо, коммунистнуудһаа ...һан дурадхалнууд ба шүүм...гэнүүд хараада абтажа, суг...удай шиидхэбэринүүд дотор ...агдан бэшэгдэһэн байгаа.

...онхи партийна организаци...й секретарьнууд болон шэ... һунгагдаһан бюронууд эдэ ...дхалнуудые ба шүүмжэлэлые ... һүнигүй сэжэ зүрхэндөө ха... ябажа, тэдээниие бодото ... бэелүүлхын түлөө оролдоно. ...этэй хамта, Хэжэнгын аймагай ...д олон партийна эхин ...ацинуудта коммунистнуу... захяае мүнөөнһөө мартажа ...н баримтанууд үзэгдэнэ.

...КП(б)-гэй айком тоосоото...улиин бүхы суглаануудай үн... хойно, тэндэ гараһан шүүм...нүүдые тусгаар бүридхэлдээ абажа, шүүмжэлэлдэ ороһон коммунистнуудтай ба хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, дутуу дундануудаа усадхаха, алдуугаа заһахадань туһалжа байбашье, организаци бүхэндэ коммунистнуудай дурадхалнуудые ба шүүмжэлэлые бодото дээрэ дүүргэлтэ болгожо шадаагүй. Тэрэнһээ байтагай, зарим парторганизацинуудта энээндэ оройдоошье һанал табигданагүй.

Жэшээ болгон аймагай хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ дайшалхы штаб мүн болохо аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай парторганизациие абажа үзэе. Энэ парторганизациин тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ залуу коммунистнуудые политическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгэй тон муу байһаниинь шангаар шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Тусгаарлабал, тус таһагай агроном, партиин гэшүүнэй кандидат нүхэр Гунгаев өөрынгөө политическэ эрдэмые дээшэлүүлхын тула юушье хэнэгүй гэжэ хэлэгдээ һэн. Энэнь тон зүб шүүмжэлэл байгаа. Юуб гэхэдэ, олон зоной дунда хүдэлмэрилжэ байгаа советскэ агроном болбол политическэ түгэс эрдэмтэй байха уялгатай.

Партийна суглаан үнгэрһөөр хэдэн һара болобо. Нүхэр Гунгаев хадаа коммунист нүхэдэйнгөө шүүмжэлэл ба захяануудһаа зохистой тобшолол хээ гү? Үгы.

Коммунист Гунгаев ВКП(б)-гэй айкомой парткабинедэй дэргэдэхи политһургуулида һурадаг. Тиигээд һуралсалдаа ямаршье хэшээл гаргадаггүй. Бидэнэрэй тэрээнтэй хөөрэлдэһые тобшоор бэшэхэдэ, иимэ байна:

Бидэнэр: ямар темэ гаража байнаб та?

Гунгаев: байза.. Юуншье бэлэй даа... арбадахи темэ...: Союз Советских Социалистических Республик... саашань мартажархёоб.

Бидэнэр: арбадахи темэ соо Бүхэсоюзна Коммунистическэ (большевигүүдэй) парти хайшан гэжэ байгуулагданхайб гэжэ хэлэгдэнэ бэшэ аал?

Гунгаев: ээрэ тиимэл... мартамхай хүнби.

Бидэнэр: ямар учебник үзэнэт?

Гунгаев: мартажархёоб, нэгэл хүхэ гадартай ном лэ даа.

Бидэнэр: партиин үндэһэ һуурринь юун бэ?

Гунгаев: гэб-гэнтэ хүнһөө иимэ бэрхэтэй асуудал һуража болодоггүй юм, — гээд тон ехээр сухалдаба. — хөөрэлдэхэ гээ һаа, бэлдэһэн хойномни хөөрэлдөөрэйгты.

Сэхэ руунь хэлэе: энээнэй һүүлээр нүхэр Гунгаевтай хөөрэлдэхэ хүсэлнай һалаһан, теэд хөөрэлдөхэншье аягүй болошоһон байба.

Нүхэр Гунгаев һүниин час, хоёр болотор таһагтаа һуугаад хашарашагүйгөөр шатар табидаг байна. Теэд политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ саг бүри олодоггүй. Тус парторганизациин секретарь нүхэр Батороев тоосоото партийна суглаанай һүүлээр нүхэр Гунгаевай урда һуралсалаа шангадхаха тухай нэгэшье эрилтэ табяагүй.

Аймпотребсоюзай парторганизациин тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ худалдаа наймаанай кадрнуудые политическээр хүмүүжүүлгэ һулаар табигданхай, тэрээн дээрэһээ боложо советскэ худалдаа-наймаанай хуули ёһо эбдэһэн, үрилтэ хэһэн, кадрнуудай тон олоор һэлгэгдэһэн баримтанууд гарана гэжэ парторганизациин адресаар шүүмжэлэл хэгдэһэн байгаа.

Коммунистнуудай энэ шүүмжэлэл ба дурадхалнуудые хараадаа абажа, хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ хүдэлмэрие шангадхаха гэһэн тогтоол тоосоото-һунгуулиин суглаан гаргаһан байбашье, тэрэнь саарһан дээрэ үлэшоо.

Ушарынь хадаа, илангаяа аймагай центртэхи худалдаа наймаанай точконууд урид мэтээшэлэн мууса худалһөөр зандаа. Магазинуудынь сагһаа урид хаагдадаг. Аймпотребсоюзай столоводо худалдаа-наймаанай элементарна ёһо гурим эбдэдэг: официанткануудынь хоол-логшодһоо захил абадаггүй, меню доторынь хоолой шэгнүүр ба хэм хэмжээ бэшэгдэдэггүй, хүдэлмэриин үдэрэй гурим байхагүй, гомодол ба дурадхалнуудые бэшэхэ дэбтэр суургатай байжа байдаг, эдеэ хоолойнь шанар тон муу.

Парторганизациин секретарь нүхэр Тунжинов, аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ коммунист нүхэр Дагбаев эдэ дутагдалнуудые усадхажа, коммунистнуудай шүүмжэлэл ба дурадхалнууд дээрэ үндэһэлһэн партийна суглаанай тогтоолые дүүргэхын тула зохид хэмжээ абанагүй.

Хэжэнгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, «Ленинэй зам», «Комсомол» колхозуудай партийна эхин организацинуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд дээрэ коммунистнууд ехэхэн шүүмжэлэл гаргаһан байгаа. Теэд тус суглаануудай үнгэрһэнэй үглөөдэрһөө эхилэн тэрэ шүүмжэлэлнүүд мартагдажа эхилһэн байха юм.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин тоосоото-һунгуулиин суглаан дээрэ малажалай тон хүшэр хүндэ байдалда ороһоной тухай шангаар хэлэгдэһэн байгаа. Теэд, партийна бюро (секретаринь нүхэр Ринчинимаев), колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Мункин) коммунистнуудай энэ һэргылэмжэдэ шэхэ дүлиигээр, хойрогоор хандаба. Тэрээнһээ байтагай, малай үбэлжэлгын тон харюусалгатай үедэ, март-апрель һарануудта, нүхэр Мункинай эшэтэйгээр хэдэн зуун центнер үбһэ элдэб эмхи зургаануудта ба бусад нюурнуудта худалдагдаһан байха юм. Мүнөө болоходо, үбһэниинь дутажа, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малынь тон олоороо үхэжэ байна. Партийна ниитын үгэ дуулададагүй, бидэл шадахабди, бидэл мэдэхэбди гэжэ ехэрхэдэг ябадал иимэ халагламаар байдалда оруулдаг байна бшуу.

«Ленинэй зам» колхозой парторганизациин тоосоото-һунгуулиин суглаан январь һара соо болоһон байгаа. Тиихэдэ малшадай дунда агитационно хүдэлмэри ябуулагданагүй, партийна организациин секретарь нүхэр Дашицыренова партийна хүдэлмэриин энэ участогто һаналаа табинагүй гэжэ шүүмжэлэгдэһэн байна.

Тэрэ гэһээр дүрбэн һара үнгэрбэ. Энэ үе соо юун хубилааб? Юуншье хубилаагүй. Ойлгууламжын хүдэлмэри мүнөөхил муу хэбээрээ, парторганизациин секретарь нүхэр Дашицыренова фермэ, гүүртэнүүд дээгүүр ябахадаашье, энэ гэжэ харуулхаар хүдэлмэри хэнэгүй. Гэхэтэй хамта, энэ колхозой малажал мүнөө хабар тон бэрхэшээлтэй байдалда оронхой: үбһэ тэжээлэй дутамаг дээрэһээ үсөөн бэшэ малынь үргүүлжэ, үхэнэшье.

Дээрэ дурсагдагша баримтанууд юунэй тухай хэлэнэб гэхэдэ, Хэжэнгын аймагай хэдэн олон парторганизацинуудта партийна суглаанууд дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлэлдэ хамаагүйгөөр, шэхэ дүлиигээр хандадаг хэрэггүй заншалай усадхагдаагүй байһан тухай хэлэжэ үгэнэ.

«Коммунистнуудай шүүмжэлэлдэ, дурадхалнуудта бюрократическаар хандаха ябадалые тэсэжэ болохогүй. Большевистскэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэлые дэлгэрүүлхэ зуураа, бидэнэр болбол бюрократуудта эсэргүү—партиин эдэ хорото дайсадта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха ёһотойбди. Партийна суглаануудай ба конференцинүүдэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө, коммунистнуудай дурадхалнуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө партийна комитедүүдэй харюусалгые али болохоор дээшэлүүлхэ шухала»—гэжэ «Правда» газетэ заана.

Д. Лобсанов.

Үнеэдые искусственнаар үрэжүүлгын удхашанар ехэ

Колхозно ба совхозно нийтын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тулада эхэ малай һубайрха ябадалые усадхаха, түлнүүдые олоор абаха гээшэ шухалын шухала зорилго болоно. Энээниие бэелүүлхын тулада колхоз бүхэн эхэ малые искусственнаар үрэжүүлгые үргэнөөр хэрэглэхэ ёһотой. Искусственна үрэжүүлгэ имагтал малай тоо толгойе олошоруулха бэшэ, мүн үүлтэр һайжаруулгада угаа ехэ удхашанартай юм.

Олон жэлэй дүршэл дээрэһээ харахада искусственнаар үрэжүүлгые һайнаар үнгэргэһэн түрүү колхозууд ба фермэнүүд малай һубайрха ябадалые усадхажа, үнеэн, хонин бүриһөө элүүр энхэ түл абадаг байна. Тиихэдэнь энэ хэмжээ-ябуулгые үнгэргөөгүй колхозууд түл абаха түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй байха юм.

1950 ондо республика дотор үнеэдые искусственнаар үрэжүүлгын 25 пункт шэнээр нээгдэхэ ёһотой аад, тэрэнэй 20-ниинь бэлэн болоһон байна. Тииһэн мүртөө эдэ пунктнууд мүнөө хүрэтэр хүдэлмэрилжэ хүсэд эхилээдүй.

Иволгын аймагта (аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Бурдуковский, главна зоотехник нүхэр Круглов) нэгэшье пункт бэлэдхэгдээгүй байһаар. Эндэ олохон үнеэн түрөө. Гэбэшье, тэдэнэй тон үсөөхэниинь ороондо юроһон байха юм. Гүрэнэй шухала хэмжээ-ябуулгые гэдэргэнь татажа байһан шалтагаан юуб гэхэдэ, эндэхи зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үнеэдые искусственнаар үрэжүүлгые тоодоггүй ябадалаа үшөө орхёодүй. Хэтэрхэдээ аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай зарим хүдэлмэрилэгшэд колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гээгдэнги һаналтай тэмсэдэггүй. Эгээл тиимэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ энэ аймагта 100 үнеэн бүриһөө оройдоо 50—60 тугал абтаһан байгаа. Теэд, иволгынхид нёдондонойнгоо алдууһаа һургаал абахын орондо, харин тэрэнээ дахяад дабтажа байхань гайхалтай.

Тэрэшэлэн Зэдын аймагта (аймгүйсэдкомойнь хүдөө ажахын таһагые даагша нүхэр Тогочеев, главна зоотехнигынь нүхэр Безденежных) үнеэдые искусственнаар үрэжүүлгын оройдоо нэгэ пункт нээгдэһэн байна. Эндэ үнеэдэйнь миил 9 процент үрэжүүлэгдэһэн байха юм. Ленинэй, Кировэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Улаан Үшөөтэ», «Галын Очи» колхозуудта энэ хэмжээ-ябуулга илангаяа хангалтагүй.

Гадна, өөндэхи зарим колхозууд искусственнаар үрэжүүлгэдэ хэрэглэгдэхэ бухануудые муугаар харууһална. Аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын таһагай племенной хэрэгые эрхилхэ зоотехник нүхэр Полусуров үнеэдые искусственнаар үрэжүүлхэ хэрэгые һулаар хүтэлбэрилдэг.

Курумканай аймагта энэ хүдэлмэри баһал хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Эндэ пунктнуудые заһабарилгаяа үшөө эхилээдүй байһаар. Гадна, зарим колхозуудта бухануудые үнеэдтэй суггтань ябуулдаг, тэдэниие муугаар харууһалдаг байха юм.

Мүн Яруунын, Торийн, Хэжэнгын аймагуудай колхозууд иимэрхүү байдалтай. Эдэ аймагуудта һүүлэй хэдэн жэлнүүд соо үнеэдые искусственнаар үрэжүүлгын түсэб удаа дараалан таһалдуулагдана.

Эхэ малай тоо толгойе олошоруулха ба тэдэнэй һубайрха ябадалые усадхаха хэрэгтэ областной партийна конференциин тогтоол соо онсо анхарал табигдаһан байна. Энээниие хэлбэришэгүйгөөр дүүргэжэ, үнеэн бүриһөө элүүр энхэ тугал абабал бүхы колхозуудай малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадахань лабтай.

А. Хилтухинов.

Зэдэдэ малай хоролтые дары болюулха

Колхозно ба совхозно нийтын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэб гараһаар үнихэн болоо. Энэ болзор соо республикын түрүү аймагууд болон колхозууд малайнгаа тоо толгойе нилээд олошоруулһан, ашаг шэмыень дээшэлүүлһэн байха юм. Тиихэдэ Зэдын аймагай колхозууд гурбан жэлэй түсэбые дүүргэлгээр гээгдэжэ ябана. Энэ аймаг 1949 ондо малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб гансал гахай үсхэбэрилгөөр дүүргээд, бэшээрнь таһалдуулһан байха юм. Тэрэнэй гол шалтагаан юуб гэхэдэ, олонхи колхозууд малаа муугаар харууһалжа хорооһон, мүн ондоо тээшэнь гаргашалһан байна. Нийтын адуу малые хорооһон байһан энэ гэмтэ ябадалаа далдалхын зорилгоор, зарим колхозуудай, мүн аймагай хүтэлбэрилэгшэд 1950 ондо абтаха түлнүүдые 1949 оной малай тоодо оруулһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Котовскиин нэрэмжэтэ колхоздо эхэ соогоо байһан 15 хурьгадые бии гэжэ тоолоһон байгаа. Тэрэшэлэн Кировэй, Кагановичын нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд хэдэн олон малаа орошодо оруулангүйгөөр нюужа байһаниинь элирүүлэгдээ һэн.

Зэдын колхозууд 1949 оной өөнэ алдуунуудһаа һургаал абажа, малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ тушаа эрид хэмжээнүүдые абаха ёһотой байгаа. Гэбэшье, зарим колхозуудынь малажалдаа хүсэд анхарал табидаггүй зангаараа байха юм. Тэрэнэй эсэстэ аймагай колхозуудта малай үбэлжэлгэ муугаар үнгэргэгдэжэ байна. Олонхи колхозуудынь үбһэ тэжээл абаха түсэбөө дүүргээгүй байһан болобошье, адуулгые һайнаар эмхидхээгүй, бии байгаа тэжээлээ зүбөөр гаргашалдаггүй байха юм. Илангаяа Кировэй, Кагановичын, Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Улаан Үшөөтэ», «Галын Очи» колхозуудай мал үбэлэй үедэ үбһэ тэжээлээр дутажа тураһан, мүн гарзалһан байна.

Тэрэшэлэн зарим колхозууд малай байрануудые хүсэд дулаалжа үрдеэгүй һэн. Тиимэһээ малынь хүйтэн байрануудта үбэлжэжэ, шадал шэнээгээ бараһан байха юм. Һүүлэй хэдэн һара соо аймаг дотор олон толгой мал хороһон байна. «Галын Очи» колхоздо байгша оной январиин 1-һээ майн 1 хүрэтэр 82 үхэр, олон хонин үхөө. Тэжээл абаха түсэбөө дүүргээгүй байһан болобошье, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд аяар 8 автомашина үбһэ ондоо тээшэнь худалдаһан байгаа. Гадна, һолоомоёо хуряажа абангүй, саһан доро дарууһан байба. Нийтын малажалые элбэг тэжээлээр хангахын орондо, харин колхозой үбһэ, һолоомые хамаагүйгөөр үрижэ байһан ябадалые ямараар сэгнэлтэй гээшэб?

1950 оной гараһанһаа хойшо өөнэ аймагта малажалынь һайжарааагүй, харин муудаһан байха юм. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, колхозно нийтын малые хоролтоһоо хамгаалха тушаа эрид шанга хэмжээнүүд үшөөл абтанагүй. Зарим колхозуудта үбэлэй һаранууд соо туража, шадал багатай болоһон мал муугаар харууһалагдана. Туранхай малда тэжээл буйлуулжа эдюулхын орондо, харин бүхэли зандань хамаагүйгөөр газараар хаяжа үгэдэг баримтанууд үзэгдэдэг.

Аймагай хүтэлбэрилхы организацинууд, илангаяа хүдөө ажахын таһагай хүдэлмэрилэгшэд малажалые һулаар хүтэлбэрилнэ. Хэтэрхэлээ аймагай хүдөө ажахын таһагай главна зоотехник Безденежных ба главна ветврач Раднаев гэгшэд малай хоролтые болюулхын орондо, харин саг үргэлжэ архидажа ябадаг болошоо. Эдэнэй зүгһөө колхозууд хүсэд туһаламжа абанагүй. Зарим колхозуудта болон фермэнүүдтэ зооветеринарна заабаринууд сахигданагүй.

Иимэ байдалые ябашье тэсэшэгүй. Зэдын колхозууд болон хүтэлбэрилхы организацинууд малай хорохо ябадалые дары болюулха, нийтын һүрэгүүдые олошоруулха эрид шанга хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

А. Виноградов.

Малай байрануудые барина

Нийтын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбтэй зохилдуулан Бичурын аймагай зарим колхозууд адуу малнуудтаа байрануудые барижа эхилбэ. «Красный боевик» колхоздо 17 хүнһөө бүридэһэн дархашуулай тусхай бригада эмхидхэгдээ. Тус бригада энэ жэлдэ клуб барижа дүүргээд, мүнөө 300 толгой хонидой багтаха байра барихаар бэлдэжэ байна.

Тэрэшэлэн Свердловой нэрэмжэтэ колхоздо барилгын ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Тэндэ машинануудые хадагалха хоёр сарай баригдаа. Мүн 110 толгой гахайн байра баригдаха юм. Ново-Сретенскын сельсоведэй Сталинай, Бичурын сельсоведэй Кировэй ба Харланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудта ажахын шэнэ барилганууд бодхоогдохо байна.

А. Шулунов.

КЯХТЫН АЙМАГТА

КЯХТА ГОРОД. Обручевэй нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн байшан.
М. Минеевэй фото.

ЗООВЕТЕРИНАРНА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Кяхтада зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай зүблөөн болобо.

Зүблөөндэ хабаадагшад «Нэгэдэхи кварталай дүн ба малые бэлшээридэ харууһалха хэмжээ-ябуулганууд тухай» гэһэн элидхэл зүбшэн хэлсээ. Удаань 1949 ондо малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэһэн аймагай зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ шагналнууд барюулагдаа.

ҺУРАГШАДАЙ САМОДЕЯТЕЛЬНОСТИИН ХАРАЛГА

Һаяхан ВЛКСМ-эй айкомой үүсхэлээр аймагай һурагшадай самодеятельностиин харалга олон һургуулинуудай ба хүүгэдэй байшангуудай хабаадалгатайгаар, эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэбэ.

Хүүгэдэй № 1 байшангай дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин коллектив (директорынь Агафонов) түрүү һуури эзэлбэ, хоёрдохи һуури — нүхэр Герасимов директортэй дунда һургуули, гурбадахи һуури — хүүгэдэй № 3 байшан эзэлһэн байна.

Харалгада хабаадалсаһан 85 һурагшадта ВЛКСМ-эй айкомой грамота барюулагдаба.

ХАРГЫ ЗАҺАБАРИЛГЫН ВОСКРЕСНИК

Усть-Киранай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин үүсхэлээр, тус колхоздо харгы заһабарилгаар воскресник үнгэргэгдэбэ. Воскреснигтэ олон хүн хабаадалсажа, нилээд ехэ хүдэлмэри дүүргэһэн байна.

УНШАГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Культурно-гэгээрэлэй республиканска һургуулиин һурагшад В. Поповой «Булад ба шлак» гэжэ номоор уншагшадай конференци үнгэргэбэ.

Эндэ һурагшад Н. Фокин, И. Кондрашкин, В. Шульгина, Т. Фефелова ба бусад тус номой идейнэ үндэр удхашанартай байһые тэмдэглэбэд.

КУКОЛЬНА ЗҮЖЭГ ХАРУУЛАГДАНА

Һаяхан республиканска ород драмын кукольна сектор Кяхта город ерэжэ, «Улаан малгайхан», «Иван Царевич ба боро шоно» гэжэ кукольна зүжэгүүдые табиба.

Энэ зүжэгүүдыень городой һурагшад, хүүгэд ба ажалшад ехэ һонирхолтойгоор хаража, театрын коллективтэ баясхалан хүргэбэ.

ЭДИР УНШАГШАД

Городой хүүгэдэй библиотекын уншагшадай тоо улам ургана. Мүнөө тэндэ 700 шахуу эдир уншагшад тоологдоно. Тэдэнэй дундаһаа Саша Пальчиков өөнэ жэлэй 3 һарын туршада 32 номуудые уншаһан байна. Тэрэшэлэн В. Ченкин, А. Игумнов, Ветошникова гэгшэд эрхим уншагшад гэжэ тоологдоно.

Һурагшад илангаяа Пушкинай, Лермонтовэй, Толстойн ба советскэ уранзохёолшодой зохёолнуудые олоор уншанад.

А. Мангадхаев,
В. Жигжитов.

Театрально-музыкальна училищиин тоосоото концерт

Һаяхан ород драмын театр соо Чайковскиин нэрэмжэтэ театрально-музыкальна училищиин 1949—50 онуудай һуралсалай жэлэй тоосоото концерт болобо.

Хүшэгэ нээгдэнэ. Училищиин хор «Сталин тухай кантата» дуулана. Һүүлээрынь хэдэ хэдэн дуунууд гоё һайханаар дуулагдажа, зал соо һуугшадай сэдьхэл баясуулна. 3-дахи курсын һурагшад К. Иванова Л. Кабанова хоёр «Эб найрамдалай ба эрхэ сүлөөгэй түлөө» гэһэн дууе ирагуу гоёор дуулаһан байна.

БМАССР-эй габьяата артист Т. Глязер гэгшын класста һурадаг хореографическа отделениин һурагшад Л. Желаева, В. Булгакова гэгшэд «Полька», «Вальс» танецуудые тус тустаа ехэ шадабаритайгаар наадаа. Сугларагшад тэдэниие нэрьемэ альгаташалгаар магтана.

Хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ хэдэн олон һурагшад һайнаар наадаһан байна. Тусгаарлан хэлэбэл, 3-дахи курсын һурагша Е. Евсюкова Чайковскиин «Сентиментальна вальсые», 2-дохи курсын һурагша С. Хамаганова композитор Батуевай зохёоһон лирическэ хүгжэмые виолончель дээрэ уран гоёор наадабад. Тэрэшэлэн һурагша П. Астратов Рубинштейнэй «Романсые» трумбон дээрэ, Б. Дондуков Аюшеев хоёр волторно дээрэ гүйсэдхөө.

Концерт хадаа училищиин һурагшадай һайн мэргэжэлтэй боложо байһаниие гэршэлбэ. **Б. Дондоков.**

Хүүгэдэй уранһайханай самодеятельностиие харалга

Кударын аймагай культурын байшанда хүүгэдэй уранһайханай самодеятельностиие харалга болоо. Харалгада долоон жэлэй ба дунда һургуулинуудай, Ехэ-Кударын хүүгэдэй байшангай коллектив хабаадалсаһан байна.

Хүүгэдэй байшангай коллектив СССР-эй арадуудай танецуудые наадаа. Гадна, тэдэнэр «Улаан галстук», «Полкын хүбүүн» гэһэн пьесэнүүдые харуулба. Тэдэнэй дундаһаа А. Степанова, Н. Дунаева, П. Лукьянов ба бусад һайн наадаһанаараа шалгараа. Тус коллектив нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Кударын дунда һургуулиинхид «Манай Эхэ орон» гэжэ литературно-уранһайханай монтаж ехэ шадабаритайгаар зохёон харуулһан байна. Хабаадагшадһаа Цыренова, Чагдурова, Очирова болон бусад илгараа. Мүн Ехэ-Кударын долоон жэлэй һургуулиин коллектив физкультурна номернуудые угаа һайнаар харуулба..

Тус харалгада хабаадаһан түрүү коллектив болон һурагшад ВЛКСМ-эй айкомой грамотаар болон бэлэгүүдээр шагнагдаһан байна.

А. Громова.

Музейн нүүдэл выставкэ

Майн 7-до хизаар ороноо шэнжэлгын республиканска музейн нүүдэл выставкэ Бичурын колхозуудта гараба. Выставкэ болбол республика дотор гол ороохото культурануудые районировалгада зорюулагдаһан байна.

Выставкэ ороохото культурануудай колосуудые харуулна. Тэдэ колосуудай олонхинь Онохойн туршалгын станцяар бии болгогдожо, БМАССР-эй колхозуудай полинууд дээгүүр таригдадаг, үндэр ургаса үгэдэг байха юм. Тэдэнэй дунда «Онохойская», «Удинска намарай хара таряан», «Онохойский А—547» гэжэ овёс, «Фильгия» гэжэ шэниисэ бии.

Музейн хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Бухарова лекцинүүдые уншаха юм.

Ф. Моренец.

Макронисосые усадхаха ба Греци... бүгэдэниитын амнисти хэхын тү... Греческэ Комитедэй хандалга

Макронисосые усадхахын ба Грецидэ бүгэдэниитын амнисти хэхын түлөө Греческэ Комитет СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Сталинда иимэ бэшэгтэйгээр хандаһан байна:

«СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэдэ.

Господин Түрүүлэгшэ.

Грецидэ бүгэдэниитын амнисти хэхэ эрилтэ ба политическэ хэрэгээр хаалтада байһан демократическа нюурнуудые зобоохо, хюдаха концлагерьнуудые—Макронисос, Юр, Акронафплиа гэдэгүүдые, Карфудахи түрмэ ба бусадые усадхаха эрилтэ табигша манай Греческэ Комитедэй хандалгые Танда ба Танаар дамжуулан СССР-эй Правительствода барюулха золтой байнаб.

Греческэ парламентын депутат байһан, мүнөө Макронисосско лагерьта хаалтатай господин Манолис Проимакис гэгшын бэшэгые мүн лэ абахат, энэнь Грецидэ политическэ хэрэгээр хаагдаһан демократическа нюурнуудые хэрзэгы шэрүүнээр зобоожо байһан зарим баримтануудые харуулха байна. Манай арадта үзүүлдэг үнэтэ туһаламжаяа үргэлжэлүүлэн, СССР-эй Правительство болбол манай Комитедэй ябуулжа байгаа гуманистическэ хүдэлмэридэнь туһалха гэжэ этигэнэбди.

Манай баясхалангые тогтоон абахыетнай господин Түрүүлэгшэ, Таниие гуйнабди.

Комитедэй Түрүүлэгшэ
Петрос Коккалис, Афинска Университедэй Профессор.

* * *

Тэрэшэлэн Грециин профсоюзуудай, общественнэ ба бусад организацинуудай түлөөлэгшэд болбол Макронисосые усадхаха ба Грецидэ бүгэдэниитын амнисти хэхэ гэһэн Греческэ Комитедэй хандалгын текстые Нэгэдэмэл Нацануудай организацида, ...хы оронуудай Правит... нуудта, эб найрамдала... ла баригшадай Бүхэ... Конгрессэй Саг Үргэлжы... тедтэ, профсоюзуудай Бүхэ... Федерацида, эхэнэрнүүдэй... хоорондын демократическа... рацида, демократическа ... шуулай Бүхэдэлхэйн Феде... юристнүүд-демократуудай ... хоорондын ассоциацида, дэлхэйн олониитын ан... зорюулба.

Тус хандалгада Универ... профессор, эб найрамдалай ... баригшадай Греческэ Ком... Түрүүлэгшэ **Петрос Ко...** Греческэ ажалай конфеде... хүтэлбэриин Секретарь ... **Теос,** Грециин демокра... эхэнэрнүүдэй Союзай Се... **Рула Кукулу,** Эпоной (Гр... залуушуулай Единэ Союзай... ретарь **Никос Акритидис,** Гр... тамхинай промышленности... дэлмэриинэлэй Союзай Сек... **Апоттолос Грозос,** Грециин ... замайхилдай Союзай Испо... гэшүүн **Такис Димириадис,** ... циин хүдөө ажахын колле... дэй Союзай Генеральна ... тарь **Стефанос Савидис,** ... нүүд-демократуудай Улас... дын Ассоциациин Испол... гэшүүн **Милтиадис Порфиро...** Арадай-сүлөөлэлгын фр... (Македони) ЦК-гэй гэшүүн ... **рос Коцопулос,** нацизмын ... политическэ хэрэгээр хааг... лай Союзай Исполкомой ... **Зисис Зографос,** национ... эсэргүүсэлгын хэблэлэй ред... нуудай Союзай хүтэлбэрии... шүүн **Афостолос Спилиос,** ... бүүдтэ туһалха Греческэ Ко... лэй (Эвопой) Гэшүүн, педа... уранзохёолшо **Эли Алексиу,** ... лицист-журналист **Костат К...** **оргуйс** гэгшэд гар табиһан ...

Советскэ Союзай ба Чехословакиин түлөөлэгшэд ООН-эй статистическэ комиссиин заседаниһаа гараба

НЬЮ-ЙОРК, майн 9. (ТАСС). Комиссиин составһаа гоминдановецые гаргаха гэһэн советскэ түлөөлэгшын дурадхалые, «эрхэгүйбди» гэһэн шалтаг барижа Холбоото Штадууд түрүүтэй олонхидой арсаһанай һүүлээр ООН-эй статистическэ комиссиин заседаниһаа ...ветскэ Союзай түлөөлэгшэ ... 8-да гараа.

Тэрэшэлэн тус комиссиин ... даниһаа Чехословакиин тү... шэ гараба.

Трюгве Ли гэгшын мэдүүлгэ

ЛОНДОН, майн 10. (ТАСС). Лондонско радиогой дамжуулһанай ёһоор, Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна секретарь Трюгве Ли үсэгэлдэр нигэжэ мэдүүлһэн байна: Зүүн ба Баруун оронуудай хоорондын арсалдаануудые зайсуулхын тула 9 гүрэнүүдые ООН-дэ абаха шухала байгаа. ООН-дэ абтаагүй европейскэ оронуудай тооһь мүн лэ ОО... ороһон европейскэ орон... тоодо дүтэрхы ехэ байна... бээ Албани, Эйре, Бо... Финлянди, Итали, Австри, П... гали, Румыни ба Венгрине ... һаань, Нэгэдэмэл Нацануудай... ганизацида Европын голос ... гаар дуулдаха бэлэй.

Албаниин демократическа фронтын хоёрдохи конгре...

ТИРАНА, майн 8. (ТАСС). Албаниин демократическа фронтын хоёрдохи конгресс Тиранадахи Арадай театрын байшан соо нээгдээ. Ороной нютаг бүриһөө 450 делегадууд, тэрэшэлэн майн 1-эй һайндэртэ хабаадахаар Советскэ Союз, Польшо, Венгри, Болгари ба Румыниһаа ерэһэн профсоюзна делегацинууд тус конгрессто хабаадаба.

Конгрессэй хүндэтэ президиумдэ нүхэр И. В. Сталиниие, тэрэ... Жолио-Кюри түрүүтэйгээр эб... рамдалай тала баригшадай Б... дэлхэйн конгрессэй Саг үргэ... комитедэй гэшүүдые ба Алба... ажалай партиин Центральна ... митедые һунгаба.

Хюсни Капо политическэ эл... хэжэ, Албаниин мүнөө үеын ... хоорондын ба дотоодын ба... тухай тодорхойгоор хэлэбэ.

Францида Ачесоной ерэһэндэ эсэргүү буруушаал...

ПАРИЖ, майн 8. (ТАСС). Парижда Ачесоной ерэлгэнь бүхы Францидахи эб найрамдалай тала баригшад ба демократуудай угаа ехэ буруушаал үүсхэбэ.

Аэродромһоо американска посольство хүрэтэр Ачесоной ябаһан зам дээрэ полициинхид табигдаһан байбашье, «Эб найрамдал мандаха болтогой» гэһэн бэшэгүүд эндэ тэндэ үзэгдэбэ.

Гитлеровскэ Германиие илаһанай табанжэлэй ойдо зорюулагдаһан митинг городой нэгэн талмай дээрэ боложо, тэндэ урдын партиза... болон сэрэгэй пленэйхид, да... хабаадагшад суглаража, «Би... эб найрамдал хүсэнэбди», «А... ниие Нью-Йорк руунь буса...» «Бидэнэр атомна бомбо хор... эринэбди» гэжэ хашхаралдаба.

Францида Ачесоной ерэ... эсэргүү, дай бэлэдхэхэ полити... эсэргүү буруушаалай олон ... телеграммануд ба резолюци... «эб найрамдалай ба эрхэ сүлө... түлөө тэмсэлшэд» гэжэ орга... циин Саг үргэлжын коми... адресаар абтана.

Баруун Германида гурил ба хилээмэнэй сэнгүүд шэнээр дээшэлүүлэгдэхэеэ байна

ПРАГА, майн 8. (ТАСС). Франкфурт-на-Майнеһаа Телепресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Баруун Германида хилээмэнэй сэнгүүдые дээшэлүүлһэн ябадалда эсэргүү шэглүүлэгдэһэн, компартиин парламентска группын дурадхал боннско парламентда олонхи голосоор буруушаагдаба. «Немецкэ ба американска экспертнүүд Баруун Германида сэнгүүдэй ... дээшэлхэ ябадалые зүбшөө...» гэжэ баруун германска хан... министр Никлас мэдүүлбэ.

Манай газетын удаадахи ... майн 14-дэ гараха.

Харюусалгатай редак...
Д. Д. ЛУВСАН...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Үгэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02296. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000